Ազգ

Azg

Դեկտեմբեր 9
Հինգշաբթի
1993

Գ տարի, թիվ 236 (487)
գինը 25 դ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Վաշինգտոն

ԱՄՆ-ը մտահոգված է Ադրբեջանում թերթերի փակումից

ԱՄՆ պետքարտուղարության բանբերի տեղակալ Քրիստին Շելլին դեկտեմբերի 7-ին Վաշինգտոնում ամերիկյան իշխանության «խոր մտահոգությունն» է արտահայտել նախորդ օրն Ադրբեջանի կառավարության հրամանագրի նկատմամբ, որով դադարեցվում են երկրում հրատարակվող բոլոր անկախ թերթերը: «Մենք խորապես մտահոգված ենք ոչ միայն այդ հրամանագրով, այլեւ դրան նախորդած այլ որոշումներով, ինչպես մամուլի գրաքննությունն է, ընդդիմադիր կուսակցությունների ակտիվիստների ձերբակալումը, ընդդիմադիր խմբավորումների նկատմամբ հալածանքը, որոնց նպատակն է հստակորեն սահմանափակել ադրբեջանական ժողովրդի արտահայտվելու ազատությունը», ասել է նա: «Մինչդեռ, շարունակել է բանբերի տեղակալը, դեռեւս դեկտեմբերի 1-ին Ադրբեջանը ԵԱՀԽ անդամ մյուս երկրների հետ վերահաստատել էր իր հանձնառությունը ազատ կարծիքի, մարդու հիմնական իրավունքների եւ անկախ մամուլ ունենալու անհրաժեշտության նկատմամբ»:

USIS

Անդրադարձ

«Ամերիկյան զինվորականներ Ադրբեջանում»

Այդ մասին գրում է թուրքական «Հյուրրիեթը»

«Ազգը» բազմիցս անդրադարձել է Ադրբեջանում «ամերիկացի զինվորականների» տխրահռչակ ներկայությանը, որի մասին գրում էին թուրքական «Հյուրրիեթը», անգլիական «Օբսերվերը» եւ այլն: Այդ կապակցությամբ, ինչպես արդեն գրել ենք, Երեւանում ԱՄՆ դեսպանատունը հանդես եկավ հերքմամբ:

Սակայն ահա այդ նույն «Հյուրրիեթը» կրկին է անդրադառնում մոտավորապես նույն հարցին, այս անգամ թերթի պատասխանատու խմբագիր եւ խաղաղական մեկնաբան Էրթուղրուլ Օզկոքի միջոցով: Մեկնաբանը մեզ տեղեկացնում է այն մասին, թե ԱՄՆ-ի վարչակարգը զինվորական անձնակազմ է գործուղում Ադրբեջան: «Հյուրրիեթի» նոյեմբերի 26-ի համարում «Ամերիկյան զինվորականներ Ադրբեջանին» խորագրի տակ հրապարակված նյութը հետաքրքրական է, եւ այն կրճատումներով ներկայացնում ենք ընթերցողի ուշադրությանը:

«Հյուրրիեթ», նոյեմբերի 26. Անկարան Արեւմուտքի հետ յափաքանց կարեւոր ուղերձներ է փոխանակում: Իր հերթին վարչապետ Չիլլերը հայտարարում է. «Իրադարձությունների ուրույն կարեւորագույն զարգացումներ» մասին, որոնք ակնկալվում են առաջիկա օրերին: Թե ինչ բնույթ ունեն դրանք, դժվար է կռահել: Սակայն Չիլլերի դիվանագիտական բուռն գործունեությունը Արեւմուտքի երեք հսկաների՝ ԱՄՆ-ի, Գերմանիայի եւ Ֆրանսիայի հետ անժխտելի փաստ է: Օրինակ, երեք օր առաջ, Չիլլերը մի ուղերձ հղեց Գերմանիայի կանցլեր Քոլին: PKK-ի դեմ ծավալվող գործողությունները ընթանում են կասարյալ համագործակցության մթնոլորտում: Թե Գերմանիան եւ թե Ֆրանսիան PKK-ի գործունեությանն ուղղված ՙիրենց ձեռնարկումների մասին նախօրոք տեղեկացնում են թուրքական կառավարությանը: Միաժամանակ մասնակիորեն ի կատար են ածվում ԱՄՆ-ի վարչակարգին Չիլլերի ներկայացրած պահանջները: Ինչպես հայտնի է, վարչապետը Քլինթոնի վարչակարգից պահանջել է «զոր մտցնել Ադրբեջան»: Ահա երկու օր առաջ, Վաշինգտոնը ուղերձով Չիլլերին է դիմում: Ուղերձում տեղեկություն է տրվում, որ «ԱՄՆ-ի վարչակարգը որպես դիտորդներ զինվորական անձնակազմ կուղարկի Ադրբեջան»: Սրանք Չիլլերի ու արտգործնախարարության կողմից վերջին 2-3 ամիսների ընթացքում ձեռնարկվող դիվանագիտական գրոհի դրական արդյունքներն են:

Հ. Չ.

Հռոմի պապի հայրապետական նվիրակ Վրաստանում եւ Հայաստանում

Հռոմեական կաթոլիկ եկեղեցու հովվապետ Հովհաննես Պողոս Բ-ն դեկտեմբերի 8-ին Վրաստանում եւ Հայաստանում հայրապետական նվիրակ նշանակեց մոնսենյոր Ժան Պոլ Գոբելին: Սուրբ աթոռն այդ երկու հանրապետությունների հետ դիվանագիտական հարաբերություններ էր հաստատել 1992 թ. գարնանը: Ժ. Պ. Գոբելը Վատիկանում իր դիվանագիտական ծառայությունն սկսել է 1974 թ.: Նա հռոմեական կաթոլիկ եկեղեցին ներկայացրել է Ավստրալիայում, Մոզամբիկում, Նիկարագուայում եւ մի շարք այլ երկրներում: Ներկայումս նա Վատիկանի հավատարմատարն է Հայաստանում, Ադրբեջանում եւ Վրաստանում: Պապական նվիրակ նշանակվելու առիթով նրան շնորհվել է արքեպիսկոպոսի կոչում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ղարաբաղ

ՀՐԵՏԱԿՈԾՈՒՄՆԵՐՆ ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ ՉԵՆ ՄՆՈՒՄ

Հայաստանը կողմնակից է Ղարաբաղ ռուսական զորքեր մտցնելուն

Հայաստանը միաժամանակ կտրուկ հանդես է գալիս ղարաբաղյան հակամարտության գոտի ռուսական խաղաղարար ուժեր մտցնելու օգտին, դեկտեմբերի 8-ին հայտարարեց ԵԱՀԽ բարձրագույն պաշտոնատար անձանց խորհրդում Հայաստանի ներկայացուցիչ Խաչատուր Բեզիրջյանը: Դրա հետ մեկտեղ նա նշեց, որ Հայաստանը ենթադրում է ղարաբաղյան հակամարտության գոտում ԵԱՀԽ եւ ՄԱԿ-ի դիտորդների ներկայություն: Խոսելով ԱՊՀ շրջանակներում հակամարտության գոտում Ռուսաստանի խաղաղարար ուժեր մտցնելու հնարավորության մասին, Բեզիրջյանը հայտարարեց, որ «Ռուսաստանն ինքը դեմ է սեփական ուժերն առանց միջազգային կազմակերպությունների մանդատի օգտագործելուն»: Խաչատուր Բեզիրջյանը նաեւ հայտարարեց, որ հայ-ռուսական հարաբերություններում լարվածությունը վերացել է, եւ բոլոր թյուրիմացություններն սպառված են:

Մինչդեռ անցած երկու օրերի ընթացքում իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ անկայուն, թեեւ հարաբերական անդորր ընդհանուր առմամբ պահպանվում էր, այնուամենայնիվ ադրբեջանական կազմավորումները շարունակում էին պարբերաբար հրետակոծել հայկական պաշտպանական դիրքերը: Սեփական թղթակցի մեր բրիգադից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, դեկտեմբերի 6-ի երեկոյան Աղդամի շրջանի Ջավանգյալլի ռազմական հենակետից տանկերից եւ հետևակի մարտական մեքենաներից հրետակոծվել են նույն շրջանի Շաղբուլաղ գյուղի հայկական դիրքերը: Ղարաբաղյան ուժերը դիմել են պատասխան գործողությունների, որից հետո հրետակոծությունը դադարել է: Նախնական տվյալներով, հայկական կողմից կան վիրավորներ, որոնց թիվը ճշտվում է:

Ըստ նույն աղբյուրների, դեկտեմբերի 7-ի առավոտյան ժամը 11-ին զենքի տարբեր տեսակներից հրետակոծվել են նաեւ Մարտակերտի Մատաղիս գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումները դիմել են պատասխան քայլերի: Մանրամասնությունները ճշտվում են: Դեկտեմբերի լույս 8-ի գիշերը եւ երեկ առավոտյան Բեյլաքանի շրջանի ռազմական հենակետերից հրետակոծվել են նաեւ ռազմաճակատի հարավարեւելյան հատվածի հայկական դիրքերը: Այս անգամ եւս թշնամին անպատասխան չի մնացել: Նախնական տվյալներով, մեր կողմից տուժածներ չկան:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններին, ապա այստեղ ռազմական լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել:

«Ազգ»

Հայաստանում գտնում են, որ Մինսկի խորհրդաժողովը փակուղի է մտել

Ներկայումս ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ կարգավորման Մինսկի խորհրդաժողովը հայտնվել է այնպիսի փակուղում, որ այն կարելի է վերացնել միայն նոր նախաձեռնությունների եւ առաջարկությունների միջոցով, դեկտեմբերի 8-ին հայտարարեց Հայաստանի ԱԳՆ հյուսիսամերիկյան վարչության պետ Վարդան Օսկանյանը: Դրա հետ մեկտեղ նա նշեց, որ նախաձեռնությունները պետք է բխեն Մինսկի խմբից եւ ԵԱՀԽ-ից:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ներկայումս համապատասխան առաջարկություններ են մշակվում իշխանության վերին օղակներում:

Հայաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչը հրաժարվեց որեւէ տեղեկություն հայտնել պատրաստվող առաջարկությունների բովանդակության մասին:

Դիրքորոշման փոփոխությունը կապված է Թուրքիայի ազդեցության հետ

Ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ կարգավորման գործընթացում Ադրբեջանի դիրքորոշման խստացումը կապված է Թուրքիայի ազդեցության հետ, դեկտեմբերի 8-ին Սնարֆի թղթակցին հայտարարեց Հայաստանի ԱԳՆ մամուլի քարտուղար Արամ Սաֆարյանը:

Նրա կարծիքով, Ադրբեջանը հաստատված ժամանակավոր զինադադարը կօգտագործի ռազմական պատերազմն ակտիվացնելու նպատակով, փորձելով համաշխարհային ընկերակցությանը համոզել, թե Հայաստանը խախտում է Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը: Սակայն, ասաց Սաֆարյանը, նման փորձերը դատապարտված են ձախողման, քանի որ ադրբեջանական կողմի դիրքորոշումները որեւէ իրավական հիմք չունեն: Խաղաղության գործընթացը շարունակելու Ադրբեջանի հրաժարումն այս երկրի բացատրվում է այն բանով, որ ադրբեջանական կողմը ձգտում է ժամանակ շահել ղարաբաղյան խնդիրը բանի ուժով լուծելու համար, ասաց Արամ Սաֆարյանը:

Սնարֆ

Բեյրութ

Հայկական 3 կուսակցությունները դիմում են Լիբանանում ռուսական դեսպանություն

Լիբանանահայ 3 կուսակցությունները՝ Սոցիալ-Դեմոկրատ Հնչակյան կուսակցությունը, Հայ Հեղափոխական Դաշնակցությունը եւ Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը, ներկայացնող մի պատվիրակություն անցյալ շաբաթ օր՝ դեկտեմբերի 4-ին այցելել է Լիբանանում Ռուսաստանի դեսպանություն եւ դեսպան Գենադի Իլյիչևի միջոցով նամակ հղել Ռուսաստանի արտգործնախարարություն:

Նամակը, որի բովանդակությունը ստորագրել է լիբանանահայ 3 օրաթերթում՝ «Զարթօնք», «Ազդակ» եւ «Արարատ», վերաբերում է նախագահ Ելցինի հասցեին հանձնարարությունների գծով դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովի հետ կապված ծանոթ միջադեպին, խիստ մտահոգված դրան հետեւած Հայաստան-Ռուսաստան դիվանագիտական հարաբերությունների վատթարացմամբ: Մտահոգություն հայտնելով այդ ցավալի միջադեպի առթիվ, որը, լիբանանահայ 3 կուսակցությունների կարծիքով, պետք չէ ավելորդ ռուս-հայկական «ամուր հարաբերությունների վրա» եւ այն չպետք է «դրդապատ հետեւանքներ ունենա»: Հիշեցնելով, որ Հայաստանի կառավարությունը հետամնացություն է բացել միջադեպի մանրամասների շուրջ, հայկական կուսակցությունները վստահություն են հայտնում, որ Ռուսաստանի արտգործնախարարությունն անհրաժեշտ ամեն ինչ կանի «պահպանելու եւ զարգացնելու համար մեր զույգ ժողովուրդների փոխադարձ շահերը», մանավանդ որ, ավելացնում են նրանք, «Ռուս-հայկական բարեկամությունը կրած է բազմաթիվ դժբախտ դեպքեր շրջանցել եւ վերապրել»:

Իրանը կօժանդակի հակամարտության լուծմանը: Ավարտվեց Ադրբեջանի խորհրդարանի նախագահ Ռասուլ Գուլիեւի այցն Իրան, որն սկզբնապես որոշ գաղտնիությամբ էր պատված: Հանդիպումներ տեղի ունեցան Իրանի նախագահի, խորհրդարանի խոսնակի եւ ԱԳ նախարարի հետ: Համաձայն Թեհրանի ռադիոյի, բանակցությունների ժամանակ ԱԳ նախարար Վելայաթին ողջունել է Ադրբեջանի տարածքից հայկական զորքերի դուրսբերման դիրքորոշումը: Նշվել է նաեւ Իրանի պատրաստակամությունը հայ-ադրբեջանական հակամարտության լուծմանն ուղղված խաղաղական միջոցների գործադրման: Գուլիեւը ողջունել է նման դիրքորոշումը եւ իր այցը համարեց յափաքանց արդյունավետ:

ՆՏ.

Թբիլիսի

Պացացիա. Բեռներին խոչընդոտ չկա

Դեկտեմբերի 8-ին Վրաստանի վարչապետ Օթար Պացացիան եւ Վրաստանում Հայաստանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Լեւոն Խաչատրյանը քննարկեցին երկու պետությունների տնտեսական կապերի զարգացման հարցեր: Ինչպես հաղորդեց Սնարֆի թբիլիսյան թղթակիցը, հանդիպման մասնակիցներն ուշադրություն բեւեռել են Փոթի նավահանգստից բեռները Հայաստան տեղափոխելու հետ կապված իրավիճակի վրա: Վրաստանի վարչապետը համոզմունք հայտնել է, թե բեռների տեղ են հասցվում անարգել կերպով: Նա նաեւ տեղեկացրեց, որ ներկայումս ցորենով եւ այլյուրով բեռնված 100 վագոն գտնվում է Հայաստանի ճանապարհին:

Սնարֆ

Աշխարհ

Ավարտվեց «Սպիտակ կառավարումը»

Հարավային Աֆրիկայում սեւամորթները կառավարության մեջ տեղեր ստացան: Սա համարվում է հաջորդ տարվա ապրիլի 27-ին կայանալիք առանց ռասայական խտրականության ժողովրդավարական ընտրությունների նախապատրաստության քայլ: Այս պատմական գործընթացով ավարտվում են Հարավային Աֆրիկայում «Սպիտակ կառավարման» 340 տարիները: Հետաքրքրական է, որ 30 աչքակողմյան սպիտակամորթներ որպես բողոք գրավեցին Պրետորիայի մոտ գտնվող մի լքված ամրոց:

ԱՄՆ-ը եւ Եվրոպական միավորումը համաձայնագիր չեն կնքել

Առեւտրի եւ սակագների գլխավոր համաձայնագրի «Ուրուգվայի փուլի» շրջանակներում վարվող բանակցությունների հարցի շուրջ ԱՄՆ-ը եւ Եվրոպական միությունն առայժմ որեւէ համաձայնագիր չեն կնքել: Այդ մասին հայտարարեց Ֆրանսիայի արտգործնախարար Ալեն Ժյուպեն, երեկշաբթի երեկոյան Փարիզում հանդես գալով մամուլի ասուլիսում: Նա մեկնաբանեց վերջին օրերին Բրյուսելում այդ անչափ բարդ խնդրի շուրջը Եվրոպական միավորման եւ ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչների անցկացրած երկարատեւ քննարկումները: Առեւտրի ու սակագների գլխավոր համաձայնագրի հիշյալ փուլը պետք է ավարտվի համաշխարհային առեւտրի հետագա ազատականացման համաձայնագրի կնքմամբ: Եվրոպական միության մի շարք երկրների աջակցությամբ Ֆրանսիան ձգտում է ԱՄՆ-ից զիջումներ կորզել մի շարք բնագավառներում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Փոխադարձ զիջումներ Մերձավոր Արեւելքում

ԱՄՆ պետքարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերը հայտնեց, որ Սիրիան պատրաստ է վերսկսելու բանակցությունները Իսրայելի հետ: Միեւնույն ժամանակ Քլինթոնի վարչակարգը համաձայնվել է Սիրիային թույլատրել Քուվեյթից գնելու ամերիկյան արտադրության երեք «Բոինգ 727» քաղաքացիական օդանավեր: Մինչդեռ երեկ Արեւմտյան ափում արաբները քարկոծել են երկու հրեաների հուղարկավորության թափորը: Զինվորները պատասխան կրակ են բացել:

Քաղաքական ծրագիր Բրազիլիայում

Բրազիլիայում ներկայացվել է արժեզրկումը զսպելու մի ծրագիր, որը ներառում է պետական ծախսերի կրճատում, հարկերի ավելացում եւ նոր դրամի աստիճանական մուտք: Սակայն տեղական արժեթղթերի շուկան թերահավատությամբ է մոտեցել այդ նախագծին: Այժմ Բրազիլիայում արժեզրկումը կազմում է ամսական 36 տոկոս, ինչը ամբողջ 1993 թ. համար կկազմի 2600 տոկոս:

Հարձակում Նյու Յորքում

Մի հոգեզար զինյալ երեկոյան «պիկ ժամին» կրակ բաց արեց Նյու Յորքի մոտ մերձքաղաքային գնացքում: Ըստ ոստիկանական զեկույցների, զոհվել է 5 մարդ եւ վիրավորվել 12-ը: Հարձակվողը բռնվել է ուղեւորների կողմից:

digitised by A.R.A.R.@

Արտահերթ նիստ Հանրապետական վարչությունում

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության կենտրոնական գրասենյակում երկուշաբթի տեղի ունեցավ արտահերթ նիստ՝ «ՀՀ Գխ առաջիկա ստեղծված իրավիճակի մասին» օրակարգով:

Անդրադառնալով խորհրդարանում կնռումի բացակայության հետեւանքով նիստերի տապալման վաստին եւ ըստ էության հնչելով դրա պատճառները, խիստ դատապարտելի գտավ ծգնաժամային այս կացության մեջ ժողովրդի ընտրյալների պարտականությունից եւ պատասխանատվությունից խուսափելու գործելակերպը: Նմանապես, Հանրապետական վարչությունն անարդարացի գտավ Գխ վերջին նիստին ՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության որոշ անդամների բացակայությունը եւ գնկուցողին՝ Գխ-ում ՌԱԿ խմբակցության ղեկավար Պետրոս Քոցախյանին եւ Հանրապետական վարչության դիվանին հանձնարարեց անհնակարձ ժամկետում պարզել այդ երեւույթի պատճառները եւ ընդհանրապես առաջացնել խմբակցության ներքին աշխատակարգի մշակումը եւ այն ներկայացնել վարչության վավերացմանը:

Նմանապես նշվեց, որ ՀՀ Գխ-ում տիրող անգործունյա վիճակը հավանաբար ծեծնտու է ՀՀ կառավարությանը, որ դրամի արժեզրկման գործընթացի եւ ազգանիային ծանրույթի բացակայության պայմաններում չէր ցանկանա հարցերը արող խորհրդարան ունենալ իր դիմաց:

Նիստում արծարծվեց նաեւ Գխ-ի առաջիկա եռօրյա նիստերի օրակարգի վրա գտնվող հարցերից մի քանիսը, առաջին հերթին՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի նոր կառավարչի թեկնածության եւ վերջերս հանրապետության մի քանի առաւ- ջատար բանկերի ղեկավարության կազմերում արձանագրված կամայական փոփոխությունների բարձրաձի հարցերը: Որոշվեց անհրաժեշտ ծփումներից հետո դարձյալ անդրադառնալ արծարծված հարցերին եւ որոշում կայացնել: ■

Ինչ եւ ինչ քանակությամբ կարելի է դուրս բերել ԼՂՀ-ի սահմաններից

Այս հարցով Նոյյան տապան գործակալության թղթակիցը դիմել է ԼՂՀ մաքսային վարչության պետի տեղակալ Խաչատրյանին:

«Սննդամթերքից արգելք է դրված միայն ալյուրի, ցորնի կոնյակի եւ դրսից եկող մարդասիրական օգնության դուրս բերման վրա, հայտարարել է Վ. Խաչատրյանը: Այլ սննդամթերքի տեղափոխման համար որոշակի վարձ է գանձվում: Այսպես, օրինակ, կանոնադրությամբ մեկ մարդն իրավունք ունի իր հետ տանել 5 կգ-ի չափով միս, կոնյակ (գործարանային լցման), օղի: Յուրաքանչյուր լրացուցիչ 5 ռբի համար վճարվում է դրա արժեքի 30 տոկոսը: Թույլատրվում է դուրս բերել 10-20 լիտր գինի, 10 կգ մրգ, լրացուցիչ քանակության համար գանձվում է այդ մթերքների արժեքի 20 տոկոսը»:

Ըստ Վ. Խաչատրյանի, ծխման ընթացքում նկատելիորեն համախմբացել են Հայաստանի Հանրապետություն փայտանյութ տեղափոխելու դեպքերը: ԼՂՀ-ից առիրային խմիչքի դուրս բերմանը նպաստում է նաեւ Հայաստանի սահմաններից դուրս դրա իրացման հնարավորությունը: ՆՏ

Գրանցվել եւ հրատարակվել
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
© Apple® Macintosh®
համակարգչային սարքավորումը
«Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ՀԻՇԱՏԱԿԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Դեկտեմբերի 7-ին Հայաստանի գնկավարները այցելեցին աղետի գոտի: Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ներկա եղավ Սպիտակի Ձորաշեն գյուղի մեծածավալ բարձունքում կառուցված 1988 թ., դեկտեմբերյան արհավիրքի անմեղ զոհերի հիշատակը հավերժացնող հուշահամալիրի բացման արարողությանը:

«Այժմ հեռացած հայազգ գցելով 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ից հետո անցած օրերին եւ գիշերներին, մենք համակվում ենք անչափ մեծ ցավի եւ հոյարտության զգացումով, որովհետեւ գրանք վշտի եւ եղբայրության, ողբի ու արիության, մարդկային համերաշխության ու զրպարտության օրեր էին ու են, բացման խոսքում ասաց ՀՀ Գխ պատգամավոր Սպիտակի շրջանի նախագահ Պավել Աստոյանը:

Աղետն ծեծնարկվել են գործնական քայլեր մինչեւ վերջ կննտագործելու վերածնության համար խաղերային ծրագիրը, որն ընդգրկում է երկրաշարժի բոլոր հետեւանքների վերացում», շարունակեց նա, ընդգծելով, որ երկրաշարժից հետո ընկած 5 տարիների ընթացքում շրջանում եւ քաղաքում ծնվել է 6225 երեխա, գրանցվել 2246 ամուսնություն:

Նույն օրը վանաձորցիները հավաքվեցին նահատակների հիշատակը հավերժացնող խաչքար-հուշարձանի շրջակայքում: Հուշարձանին ծաղկեպսակներ դրեցին քաղաքային իշխանությունները, հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունները, քաղաքացիները: Հիշատակի արարողություն տեղի ունեցավ նաեւ Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում, իսկ երաժշտական ուսումնարանի դահլիճում տրվեց համերգ-պատարագ:

Օրվա երկրորդ կեսին Վանաձոր ժամանեցին ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը, Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, Գխ նախագահի տեղակալ Արտաշես Թումանյանը, պատգամավորներ, պաշտոնական այլ անձինք: Հուշարձանին ծաղկեպսակներ դնելուց հետո կառավարության անդամները հանդիպեցին քաղաքործկոմի աշխատողների հետ, քննարկվեցին աղետի գոտու վերականգնման եւ այլ հարցեր:

Մեր թղթակիցներ

«Գարդիան» թերթը արձանագրում է... Հայկական երկրաշարժի 5-րդ տարեդարձի առիթով անգլիական «Գարդիան» թերթը գրում է, որ երկրաշարժից տուժածներին օգնելու համար անգլիական բնակչության հավաքած 4 մլն. ֆունտ ստեռլինգն այդպես էլ չհասավ իր նպատակին: ՆՏ

Անսովոր դասավարություն

ՀՀ լուսավորության նախարարությունը «չեղյալ» է հայտարարել առողջապահության նախարարության սանէպիդվարչության որոշումը՝ անհրաժեշտ ջերմաստիճան չապահովելու դեպքում տվյալ դպրոցի գործունեությունը դադարեցնելու մասին: Ըստ լուսնախարար Հայկ Ղազարյանի տվյալների, հանրապետության առողջապահության համար պատասխանատու բարձրագույն օղակը դասական գործ է հարուցել հանրապետության լուսավորության գործի համար պատասխանատու բարձրագույն վարչական օղակի դեմ:

Երաշխավորեցի կրթության վարչության պետ Օնիկ Վարդանյանի անձնական ցանկերի ընթացքում ամբողջապես կենտրոնական ջեռուցման հնարավոր չունեցող դպրոցներին բաշխվել են վառարաններ եւ փայտ (որոշ դպրոցներում այն չի գերազանցում 3 խոր. մ-ը): Լուսավորության նախարարն ընդունում է, որ վառելափայտի ձման պաշարները բավարար չեն դպրոցներում կանոնավոր գործունեության ապահովելու համար՝ ավելացնելով, որ դպրոցներին տրվելիք վառելիքի պաշարները քաղաքապետությունը նախադրում է հնարավոր վառելաքանակով:

«Մենք գիտակցված ենք դեռ դուրս գալիս սանէպիդ վարչության որոշման եւ պատրաստ ենք դասավարության ընթացքում պատասխանատու այդ քայլի համար: Առողջապահության նախարարությունը, պարզ է, իր գործն է անում եւ ըստ բարլին պայման է մյուսը, միայն...», ասում է Հայկ Ղազարյանը:

Պետնախարար Արմենակ Ղազարյանի աշխատասենյակում տեղի ունեցած խորհրդակցության ժամանակ հանրապետության ուսուցչապետ պարոն Ղազարյանը բժշկապետ պարոն Բարսեղյանին հայտնել է, որ նման մտեցման դեմքում պետք է փակել մեր դպրոցները, մեր տները, մեր... բուհերը: Ոչ միայն, մեր փոքրում լուսնախարարն այդ ցուցակը համալրեց նաեւ հիվանդանոցներով. «Առաջին հերթին հիվանդանոցները: Ով ասաց, թե հիվանդանոցներում բավարար ջերմաստիճանն ապահովված է... Թե՞ դպրոցով վիրահատությունների հետեւանքով այնքան մեծ է, որ արդարացվում է նրանց գործունեության անընդհատությունը: Անհնարին պատասխանատվությամբ հայտարարում եմ, որ բնկուց «չակերտավոր», բայց դպրոցներն այս ձմեռ գործելու են, անցյալ տարվա 3-4 ամսվա ընդմիջման դասը փորձը ցույց տվեց, թե որքան բացասական հետեւանքներ կարող է ունենալ այն: Ովքեր հիվանդանում են կամ դպրոցն իրենց չի հուզում, կարող են եւ չհաճախել, բայց դպրոցը պիտի չփակվի նրանց առջեւ, ովքեր ուզում են սովորել:

Երբ մենք խոսում ենք ինչ-ինչ առողջապահական նորմեր, ապա հակառակ դեպքում ոտնահարում ենք այսինչ տարիքի համար երեխայի կրթության իրավունքը՝ թե բուն սահմանադրության, թե բուն մարդու իրավունքների միջազգային հռչակագրի»:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Մինսկի խորհրդաժողովի փոխնախագահը կժամանի Բաքու: Մոտ օրերս Բաքու կժամանի հայադրբեջանական հակամարտության կարգավորման ԵԱՀԽ Մինսկի խորհրդաժողովի նոր փոխնախագահ շվեդ դիվանագետ Մարիաս Մոսբերգը: Նա մտադիր է նաեւ այցելել Երեւան եւ Ստեփանակերտ: ՆՏ

Երեւան քաղաքի հովհարային անջատումների 1993 թ. դեկտեմբեր ամսվա պարբերականությունը

Ամիս ամսաթիվ	6-10	10-14	14-18	18-22	22-02
5, 6	1	2	3	4-5	6
7, 8	3	1	2	3-4	5
9, 10	5	6	1	2-3	4
11, 12	4	5	6	1-2	3
13, 14	3	4	5	6-1	2
15, 16	2	3	4	5-6	1
17, 18	1	2	3	4-5	6
19, 20	6	1	2	3-4	5
21, 22	5	6	1	2-3	4
23, 24	4	5	6	1-2	3
25, 26	3	4	5	6-1	2
27, 28	2	3	4	5-6	1
29, 30	1	2	3	4-5	6
31, 1	6	1	2	3-4	5

Փողոցների եւ թաղամասերի անվանումն ըստ խմբերի

1-ին խումբ. Չարբախ թաղամասը, Շենգավիթի մի մասը, Նորագավիթը, Բանավանի մի մասը, Դավիթաշեն 1-4-րդ թաղամասերը, ՀԱ Գ-1, Գ-2, Գ-3 թաղամասերը, Սայաթ-Նովայի արդյունաբերական շրջանը:

2-րդ խումբ. Կոմիտասի փողոցը, Ավետիս Ավետիսյան, Բաղրամյան պողոտան, Բյուզանդի փողոցները... թաղամասը, Մաշտոցի... Արաբկիր, Մալաթիա թաղամասերը:

3-րդ խումբ. Նոր Արես, Վարդաշեն թաղամասերը, Նորք, Տիգրան Մեծի պողոտան, Շիրակի թաղամասը, Ջրաշեն, Սայաթ-Նովա փողոցների մի մասը:

4-րդ խումբ. Նորքի 1-2, 3, 4, 5, 6-րդ զանգվածները, Կիրովա, Զեյթուն թաղամասերը, Բաղրամյան պողոտա:

5-րդ խումբ. Հանրապետության հրապարակ-Պեստրիկովի շրջակայքը, Չարյան փողոցների շրջակայքը, Շահումյան եւ ՀԱ թաղամասերը, Մաշտոցի պողոտայի մի մասը:

6-րդ խումբ. Նորքի 7, 8 եւ 9-րդ զանգվածները, Ավան, Ավան-Առինջ թաղամասերը, Էրեբունու թաղամասը, Շենգավիթ թաղամասի մի մասը, Արշակունյաց պողոտայի մի մասը:

Առանձին թաղամասերում կարող են լինել գրաֆիկից դուրս միացումներ կապված հոսքի վերաբաշխման աշխատանքների հետ:

Միացումների ժամանակ հնարավոր է մինչեւ 10 րոպե շեղումներ կապված համակարգի ռեժիմի հետ:

Ծանոթություն. Գրաֆիկը ըստ խմբերի.

Օրինակ՝ 5-րդ խումբը դեկտեմբերի 5-ին, 6-ին միացված է ժամը 6-ից 10-ը, դեկտեմբերի 7-ին, 8-ին ժամը 10-ից 14-ը, այսինքն առաջին խումբը պետք է կարդալ տեղ 2-րդ սյունակում:

Երեւանի էլեկտրական ցանցերի լրատվական կենտրոն, հեռ. 58 13 86

Օրինականացվել է զինվորական գրանցումը

Ադրբեջանի Ազգային ժողովի (խորհրդարանի) հերթական նիստում՝ դեկտեմբերի 6-ի երեկոյան ծեծնարկվեցին մի շարք միջոցներ, որոնց նպատակն է կանխել ռեսական ծահերին հակասող հաղորդումների հայտնվելը մամուլում: Տվյալ փաստաթղթի գլխավոր կետն այն է, որ զինվորական գրաննության վերացումը հնարավոր է միայն հանրապետության ղեկավարության հատուկ կարգադրությունից հետո: Այնտեղ նաեւ ասվում է, որ որեւէ խմբագրության կողմից պետության ծահերին հակասող, պետական գաղտնիք հայտնող կամ պետական իշխանության ներկայացուցիչներին հասցեագրված վիրավորանքներ պարունակող նյութի հրապարակման դեպքում մամուլի եւ լրատվության նախարարությունն իրավունք ունի այդ օրգանը 1 ամսով փակել, մինչեւ դատաննություն սկսվելը: Եթե դրանից հետո դատաննություն չսկսվի, լրատվական օրգանն իրավունք ունի վերսկսելու իր գործունեությունը: ՆՏ

Շարունակվում է մանաթի արժեզրկումը

400 մանաթով վաճառելու նպատակով նախատեսված 3 միլիոն դոլլարից Ադրբեջանի կառավարությունն առանձնացրել է միայն 1 միլիոնը, որից առ այսօր վաճառվել է 1000 դոլլար: Ադրբեջանի փորձագետները տարադրամի այսման գործ պահանջարկը բացատրում են պետության սահմանած դոլլարի չափազանց բարձր արժեքով (դա մայրաքաղաքի սեւ շուկայական գներից 1,5 անգամ բարձր է): Խորհրդարանում բյուջեի վերահսկման հանձնաժողովի նախագահ, գյուղատնտեսության փոխնախարար Զումբիդ Նուրիեւի խոսքերով, «դա խելահեղություն եւ անօրինականություն է, որը կհանգեցնի ազգային դրամի հետագա արժեզրկման: Այդ ծեծնարկումը, որի նպատակն էր պետական բյուջեում ավելացնել կանխիկ դրամը, ծախողվեց դրամական քաղաքականության բնագավառում դրա հեղինակների բացարձակ անիրազեկության պատճառով: Ադրբեջանի բյուջեի «անցերը լցնելու» նմանօրինակ փորձերը կհանգեցնեն միայն դրամազանգվածի անբավարարության, որի հետեւանքով հանրապետությունում կարող է սոցիալական պայթյուն բռնկվել»: Միաժամանակ հաղորդվում է, որ կանխիկ դրամի փոխարեն պետական փոխառության պարտատոմսերի շրջանառությունը դադարեցվում է դեկտեմբերի 10-ից: Այդ ժամանակավոր ֆինանսական քայլը ծեծնարկվել էր կանխիկ դրամի պակասի պատճառով: Մինչեւ շաբաթավերջ Ադրբեջանը Ֆրանսիայից կստանա մանաթների հերթական քանակը՝ 20 միլիարդ մանաթ: ՆՏ

Ադրբեջանը զարգացող երկիր չէ

Օրերս Բաքվում կայացած «Ադրբեջան եւ ՄԱԿ. զարգացման ուղիներ» խորհրդաժողովում ընդունվեց Ադրբեջանի պետական շինարարության եւ միջազգային հարաբերությունների խնդիրների գիտական ընդլայնված կոլեգիայի որոշման նախագիծ: Ընդգծվեց, որ միջազգային կազմակերպություններից եւ աշխարհի երկրներից ստացվող օգնության ծավալը կախված կլինի այն բանից, թե Ադրբեջանը որքանով կհամապատասխանի զարգացող երկրի ընդունված կարգավիճակին: Ընդգծվեց, որ Ադրբեջանը ոչ թե զարգացող երկիր է, այլ փոքր եկամուտ ունեցող պետություն: ՆՏ

Ադրբեջանական էլեկտրաէներգիա Վրաստանին

Դեկտեմբեր 4-ից Ադրբեջանն սկսել է օրական 40 մգվտ էլեկտրաէներգիա մատակարարել Վրաստանի Կախեթի շրջանին: Մոտ օրերս Թբիլիսի կժամանի Ադրբեջանի էներգետիկայի նախարարը: Ենթադրվում է այցի ընթացքում մշակել սխեմա, որի համաձայն Ադրբեջանից կմատակարարվի եւս 20 մգվտ էներգիա: ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

«ՄԵՐ ԱՀԱԲԵԿԻՉՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆԱԿ ԵՆ ԶԱՐՄԱՑՆԵԼ ՆՈՒՅՆԻՍԿ ՍՔՈԹԼԱՆԴ ՅԱՐԴԻՆ»

գրում է մոսկովյան «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթը երկու չեչենների ազատության կապակցությամբ

Լոնդոնում տեղի ունեցած երկու չեչենների խորհրդավոր ազատության դեմքը ոչ ոքի հանեց անգլիական ողջ արդարադատությունը: Դեպքը նմանվեց ջրի մեջ քար գցելուն՝ շրջանակները գնալով ընդարձակվում են, ի հայտ բերելով նորանոր վարկածներ հանցագործության դրդապատճառների վերաբերյալ: Մեզ համար լոնդոնյան «գործը» առանձնահատուկ հետաքրքրություն է ներկայացնում, քանի որ ազատության մեջ մեղադրվեցին երկու հայեր: Լոնդոնյան առեղծվածի մասին իր վերջին համարներից մեկում գրում է «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթը: Այն ներկայացնելով ընթերցողին, ցանկանում ենք ընդգծել, որ հեղինակը դատարանը կտրուկ միֆականացրել է ԱՍԱԼԱ-ին, վերագրելով նրան այնպիսի, ինչ կար և կա իրականում, և միտումնավոր կերպով նրա գործունեությունը տեղափոխել նույնիսկ... Կովկաս ու Մոսկվա, 60-ականներին մոսկովյան մետրոյի հայտնի պայթյունը՝ «Զատիկյանի գործը», կապելով այդ կազմակերպության անվան հետ:

Նոյեմբերի 20-ին լոնդոնյան Քրեական դատարանը Գագիկ Տեր-Հովհաննիսյանին ճանաչեց մեղավոր Սթինգեր հրթիռների առևտրի մեջ, սակայն հանցագործության դրդապատճառներն այդպես էլ չճշտվեցին: Ավելի շատ՝ չհաջողվեց նաև. «Այն, դատավարության ներկայացուցիչ Ջոն Հիլբոնի խոսքերով, անհրաժեշտ է որոնել Արևելյան Եվրոպայում քաղաքական ինտրիգների և դաշնակի ուժերի ոլորտում»:

Մարդուն ազատության մեջ մեղադրել, դատապարտելով զգալի քանակությամբ և չուզել հանցագործության դրդապատճառները բացահայտել, հազվադեպ դեպք է քրեական, այն էլ անգլիական արդարադատությունում: Հանգիստ նման ձևակերպման, կարելի է խոսել այդ ազատության հատուկ ծառայությունների կամ ահաբեկչական կազմակերպությունների ամբողջության մասին: Այդ մասին էլ նշում էր Ջոն Հիլբոնը՝ ընդգծելով Սթինգերների «գործի» քաղաքական ենթատեքստի մասին:

Լոնդոնյան դատարանում քաղաքական-ահաբեկչական դրդապատճառները երևում էին հենց սկզբից: Ոսկիներին «շարքից հանելու» կազմակերպված հանցագործության գաղտնի կանոնները երևան գցելով վկային: Առաջինը խոսելու, հաջորդ երկրայի՝ ասելը: Դրանց համար ազատության շրջանակի մեջ նման սցենարը ոչ մի կերպ չի տեղավորվում:

Հարցաքննությունների մեկի ժամանակ Տեր Հովհաննիսյանի «գործընկեր» Մկրտիչ Մարտիրոսյանը խոստովանեց ՊԱԿ-ի հետ համագործակցության մեջ: Ըստ նրան գտան խցիկում կախված: Մեղադրողը Ոսկիների դատավարությունում չբացառեց, որ ազատությունը կազմակերպված է հայկական հատուկ ծառայությունների կողմից: Մի այլ վարկածով, Մարտիրոսյանը մտնում էր հայկական ահաբեկչական ԱՍԱԼԱ կազմակերպության մեջ, որը շատերի համար հանդիսանում է որպես ՊԱԿ-ի համանիշ:

«Կոմսոմոլսկայա պրավդան» իր տեսակետն է հայտնում ԱՍԱԼԱ-ի վերաբերյալ.

ԱՍԱԼԱ նշանակում է Հայաստանի ազատագրման հայկական գաղտնի բանակ: Իսլամական ֆունդամենտալիստական բանակի հետ միասին մտնում է աշխարհի երեք ամենահզոր ահաբեկչական կազմակերպությունների մեջ: Իր ծագումն սկսում է Դաշնակցական կուսակցությունից, որը կանգնած է հայկական ահաբեկչության ակունքներում: Սկիզբը՝ մեր հարյուրամյակի 18-19 թվականներն են, երբ «հայ ժողովրդի ցեղասպանությանը մասնակցելու համար» սպանվեցին Թուրքիայի նշանավոր պետական գործիչները: Թալեաթ փաշան Բեռլինում, Ջեմալ փաշան Միջին Ասիայում և Սեիդ փաշան Թիֆլիսում:

Բուն ԱՍԱԼԱ-ն միջազգային բեմում երևաց 60-ականների վերջին և իր ծնունդը նշեց ամբողջ Եվրոպայով մեկ՝ բուռն դիվանագետների մի շարք սպանություններով: Ավելի ուշ տեղի ունեցավ պայթյունը մոսկովյան մետրոպոլիտենում: Տեղյակ մարդիկ գտնում են, որ ԱՍԱԼԱ-ն մասնակից էր նաև Սաբրա և Շաթիլայում կատարված կոտորածին:

Զանազան հատուկ ծառայությունների և ահաբեկչական կազմակերպությունների միջև փոխհարաբերության մասին հարցին միանշանակ պատասխան չկա: հայտնի է միայն, որ Մերձավոր Արևելքում նախկին գործակալության մոտ 90 տոկոսը հայերն էին, և տեղեկատվական աղբյուրներից շատերը փոխգործակցում էին ԱՍԱԼԱ-ի հետ: Իսկ վերջերս ԱՄՆ-ի պետական դեպարտամենտի ներկայացուցիչ Ռիչարդ Բաուչերը խոստովանեց, որ ԱՄՆ-ը «զանազան կոնտակտներ» ուներ պաղեստինյան արմատական «Համաս» խմբավորման հետ:

Լոնդոնը պատահական չէ, որ դարձավ Սթինգերների ազատության վայրը: Անգլիայի մայրաքաղաքը վաղուց ի վեր դարձել է որպես «այրվող փողերի» փոխանցման կենտրոն: Օրինակ, հայկական զանազան փողերը այդ ճանապարհով են փոխանցվում իսլամական մաֆիան: Այստեղ է գտնվում բանակների և զենքի վաճառքի փոխադրական կենտրոն մեկը: Ըստ երևույթին, նախկին ԽՍՀՄ-ից ու համապատասխան մարզերից ներմուծվող փողերի պայքարով «Արևմուտք» տանում են «մաֆիոզների Արևմուտքի» տուները:

Ոսկիների ազատության քաղաքական վարկածում կա մի բայց ևս. ինչո՞ւ «լռելյայն» մարդիկ հետաքրքրվեցին նրանցով: Գործնականում տեխնիկական համաձայն, Ոսկիները մտավոր էին Լոնդոնում կազմակերպել չեչենյան դրամի և անձնագրերի փոխարինում: Սակայն դժվար թե ունեն մեկը նույնիսկ «ինքնիշխան» Չեչնիայի անձնագրերը, իսկ ազգային տարածքում, եթե լույս աշխարհ գար, ըստ կվերածվեր փաստաթղթային բազմազան թղթերի: Ոչ հատուկ ծառայությունները, ոչ էլ ահաբեկչական կազմակերպությունները նման «խաղեր» չեն խաղում: Եվ այդ տեսանկյունից Ոսկիները դժվար թե հետաքրքրեին «լռելյայն» մարդկանց:

Տեր-Հովհաննիսյանի հետաքննության ընթացքում հնչեց մի հետաքրքրական տեղեկություն այն մասին, թե որ Մեծ Բրիտանիա Ոսկիների այցի խնդրական նպատակն է եղել «Երկիր օդ» հրթիռների մեծ խմբաքանակի գնումը: Նրանց հետագա կիրառման վայրը նշվում է Ղարաբաղը, իսկ ստացողը՝ Ադրբեջանական բանակը:

«Կ. պ.» թերթի դոսյեից.

1993 թվականին Ղարաբաղի Հադրութի շրջանում զոհվեց ԱՄՆ-ի քաղաքացի, ոմն Մոնթե Մելքոնյան: Ինտերպոլի քարտարանում Մելքոնյանը նշվում էր ԱՍԱԼԱ-ում գրանցված մարդկանց ցուցակում:

«Մոսկվա-Գրոզնի-Բաքու» առանցքը մի կամուրջ է Եվրոպայի և Արևելքի միջև: Ինչը գիտեն, որ իր «միջազգային» քայլերը Դուդաևը կատարում էր Ադրբեջանի հովանու տակ: Մոսկվայում շատ ազդեցիկ մարդիկ կցանկանան, որոնք շահագրգռված են ինչպես այդ կամրջի ամրացման, այնպես էլ նրա ամրապնդման համար: Եվ երբ խոսվի առանց, որ վերջին ժամանակներս Չեչնիան դարձել է զենքի և վառելանյութի բաժանման կետ, արդյոք ենթադրվում է, ինչ որ «պատերազմի կուսակցության» ուժերը կեր, որը և փակ է անհրաժեշտ կովկասյան խաղային մեջ:

Չեչնիայի «ինքնիշխանությունը» նույնպես դուրս չի բխում շրջանակից: Անկախության հռչակելով, Գրոզնին կարծես թե ցանկանում է Մոսկվայի այժմյան ֆինանսական և միասնական Մոսկվա-Գրոզնի-Բաքու առանցքից: Ահա թե ինչու նրա հակառակորդները հիմնական կռիվը կենտրոնացրին Ադրբեջանի վրա: Եվ ահա թե ինչու մինչև վերջին ժամանակներս Չեչնիայում շրջում էր հարաբերական անորոշ համեմատած հարևան շրջանների հետ: Սակայն վերջերս Չեչնիայով մեկ տեղի ունեցավ ահաբեկչական գործողությունների մի ամբողջ շարք: Դրանցից ամենաաղմկահարույցը և ամենախոշորը նավթամթերքի պայթյունն էր Գրոզնիի մոտակայքում:

«Կ. պ.» թերթի դոսյեից.

Ադրբեջանի և Թուրքիայի միջև նավթամուղի գաղափարի ծնվելու պահից, որը կմիացնի Եվրոպան և Ասիան միացյալ էներգետիկ համակարգում, այն ունեցավ բազմաթիվ հակառակորդներ: ԱՍԱԼԱ-ն հայտարարել է, որ ինքը նավթամուղը կպայթեցնի:

Ոսկու նոր «գործը» ըստ էության լույսի մի նեղլիկ շերտ է քաղաքական խոհանոցի դռան առջև: Այժմ բացվում է, որտեղ եփվում է ասպարեզի մեկ փլուզումի վրա հեռավոր կառուցողական գործընթացների խնդրական խմորը: Այդ դուռը մի վայրկյանով բացվեց, սակայն տեղեկացնել արժանի փակվեց:

Ն. Լ.

Միայնակ ծերերի թվի աճ

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական ապահովության միայնակ կենսաթոշակառուներին սոցիալական սպասարկման կենտրոնին կից գործող կենսաթոշակառուների տնային սպասարկման բաժինը ներկայումս սպասարկում է մոտ 2 հազար հաշմանդամների և զառամյալների: Սպասարկումն իրականացվում է 127 սոցիալական սպասարկողների միջոցով, որոնք բաժանված են ըստ շրջանակների: Աշխատակիցների օգնությամբ ապահովվում է նաև կապը շրջաններում գործող անվճար ճաշարանների հետ:

Խոսելով բաժնի առջև ծառացած դժվարությունների մասին, բաժնի վարիչ Սոնյա Մալաքյանը հայտնեց, որ առկա է ցնցումային աճ սպասարկվող միայնակների համար: Այսպես, նախորդ ամսվա ընթացքում բավականին շատ է միայնակ ծերունիների թվականների կարիքները:

Չի լուծված նաև տնային սպասարկողներին հագուստով ապահովելու հարցը:

Ըստ Մալաքյանի, կառավարության «Ջենև» ծրագրի իրականացմամբ ճանգի մինչև այժմ չի կատարվել խոստացված նավթի և նավթամթերքների բաշխումը:

«Մեր օրերում միծանում է երեխաների խնամքից զրկված ծնողների թիվը», հայտնեց Սոնյա Մալաքյանը:

ՆՏ

Սոֆիայում տեղի կունենա սևծովյան տնտեսական համագործակցության անդամ-երկրների ներկայացուցիչների հանդիպումը: Դեկտեմբերի 9-ին Սոֆիայում տեղի է ունենալու Սևծովյան տնտեսական համագործակցության անդամ-երկրների արտաքին գործերի նախարարների հանդիպումը: ՀՀ ԱԳՆ մամուլի և տեղեկատվության հետ կապերի ծառայությունից Նոյյան Տարյան զրուցակցությանը հայտնեցին, որ հանդիպման ընթացքում նախատեսվում է քննարկել բանկային համակարգերի ներդաշնակման, տարանցիկ, գիտության, մասնավոր սեփականաշնորհման ներդրման, տրանսպորտի և կոմունիկացիաների, ինչպես նաև այլ բնագավառներում համագործակցության հարցեր: Հանդիպմանը մասնակցելու է նաև ՀՀ պատվիրակությունը՝ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Գեորգ Ղազինյանի գլխավորությամբ:

ՆՏ

Դերենիկ Դումանյան. «Այս ձմռանը կարևորվելի հիվանդանոցների կանոնավոր աշխատանքը»

«Ձևավոր հանրապետությունում տիրող էներգետիկ ճգնաժամին, այս ձմռանը կարևորվելի հանրապետության շրջանային և քաղաքային բոլոր հիվանդանոցների կանոնավոր աշխատանքը», հայտնեց ՀՀ առողջապահության փոխնախարար Դերենիկ Դումանյանը: Նրա խոսքերով, կխախտվի միայն հանրապետության պոլիկլինիկաների աշխատանքային ռեժիմը: Ըստ խորհրդի որոշմամբ պոլիկլինիկաները կաշխատեն ժամը 9-16-ը, իսկ 16-18-ը աշխատանքները կկազմակերպվեն հերթապահությունների ձևով: Պոլիկլինիկաների բժիշկներից շատերը ձմռան ամիսներին Երևանի բժշկական ինստիտուտում բացված բնակարանային բժշկի ամբիոնում կանցնեն վերապատրաստման կուրսեր:

«Նախարարության ներկայությամբ մոտ 60 բաժանմունքներից տրվել են նավթավառներ, լիցքավորված լամպեր, փոքրիկ շարժական էլեկտրակայաններ: Հիվանդանոցների ջեռուցման համար ստեղծվել է մազութային տնտեսություն, սկսվել են ջեռուցման աշխատանքները: ՀՀ կառավարության 61-րդ որոշման համաձայն հանրապետության 48 առողջապահական հիմնարկներ պետք է աշխատեն անընդմեջ էլեկտրամատակարարմամբ հատուկ կներդաշնակվող և շուրջօրյա կապակցված էլեկտրացանցին», տեղեկացրեց Դումանյանը:

Երևանի քաղխորհրդի կառավարման առողջապահության վարչության պետի տեղակալ Գրիգորի Միրզոյանը հայտնեց, որ նախատեսված 32 երևանյան առողջապահական հիմնարկներից 27-ում դեռևս հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներից սկսվել են անընդհատ էլեկտրամատակարարման անցկացման աշխատանքները: Այսօր արդեն 10 հիվանդանոցներում ավարտվել են այդ աշխատանքները: Դրանցից են, օրինակ, մանկական հանրապետական հիվանդանոցը, Էրեբունի հիվանդանոցը, քաղաքային հազվադեպական հիվանդանոցը և այլն: «Մնացած հիվանդանոցներում մինչև տարեվերջ կավարտվեն այդ աշխատանքները», հավաստիացրեց Միրզոյանը:

ՆՏ

Ջավախքն առանց լույսի

Ինչպես մեզ տեղեկացրեց Վրացական զինհրավերի Մեջխեթի էլեկտրացանցի Ախալքալաքի ցանցային շրջանի պետ Ռոբերտ Ալեքսանյանը, Ջավախքում ծնված մնացած ամիսներին ևս հավանաբար լույս չի լինի: Ցանցային շրջանի պետը դրա հիմնական պատճառներից մեկը համարեց մազութի ու գազի բացակայությունը Վրաստանում, որի հետևանքով դժվարացել է էլեկտրակայանների մատակարարումը: Սակայն պետք է հիշել, որ Ջավախքը էլեկտրաէներգիա է ստանում ոչ թե ՋԷԿ-երից, այլ Ախալցխայից ոչ հեռու գտնվող Չիտախևի ՀԷԿ-ից: Բնականաբար այս դեպքում ավելորդ կլիներ Ջավախքում էլեկտրաէներգիայի բացառիկ բացակայության պատճառ համարել մազութի ու գազի բացակայությունը: Պրն. Ալեքսանյանն այդ բանը մեկնաբանեց նաև այլ կերպ. «Վրաստանի ՋԷԿ-երը վառելանյութի պակասության պատճառով չեն աշխատում, ուստի Չիտախևի ՀԷԿ-ի տված էլեկտրաէներգիան տրվում է Վրաստանի մյուս շրջաններին»: Այստեղից կարելի է ենթադրել, որ Ջավախքը էլեկտրաէներգիա կունենա միայն այն դեպքում, երբ Վրաստանի մյուս շրջանները ապահովված կլինեն դրանով:

Ռ. Ալեքսանյանը հերքեց նաև Ջավախքում պտտվող անհիմն լուրերն այն մասին, որ իբր դեկտեմբերի 10-ից Ջավախքը ևս էլեկտրաէներգիա է ստանալու:

Աշակերտները լինում են դպրոցը

Ախալքալաքի շրջանի դպրոցներում (բացառությամբ մի քանիսի), ինչպես անցած 2-3 տարիներին, ձմեռային արձակուրդը այս տարի ևս սկսվեց սովորականից ավելի շուտ: Պատճառը Ջավախքի խստաշունչ ձմեռն է, չնայած որ շատ դպրոցներ, դաժանության դեպքում, աշակերտներից ամեն ինչ կարող էին օրոք համակցությամբ վառելափայտ ձեռք բերել:

Իսկ շրջանի ամենամեծ գյուղերից մեկի՝ Խանդոյի ավանդույթներով հայրենասեր միջնակարգ դպրոցում գնալով նվազում է աշակերտների թիվը: Ծնողները գերադասում են իրենց երեխաներին ընդհանրապես դպրոց չուղարկել: Պատճառը ուսուցման գործի մակարդակն է, որի հիմքում դպրոցի տնօրենի ու երգչախմբավարի ու երաժշտի անտարբերությունն է, վերջիններիս համար տեղ չանելով այս տարի ուսուցման համակարգից հանվեց օտար լեզվի ուսուցումը: Ի դեպ, հիշյալ դպրոցը Ջավախքում միակն է, որտեղ օտար լեզուն անգլերենն է (մյուս դպրոցներում անցնում են գերմաներեն):

Ցավալին այն է, որ ոչ մի վերադաս մարմին որևէ քայլ չի անում կանխելու երգչախմբավարի վարիչի ծեծանված խաղերը:

ՍԻՍԱՔ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Ջավախք

UNICEF-ը Հայաստան է առաքել 20 տոննա դեղամիջոց

ՀՀ առողջապահության փոխնախարար Կարեն Վարդանյանը տեղեկացրեց, որ նոյեմբերի վերջին ՍԱԿ-ի UNICEF-ի (Մանկական ֆոնդ) կողմից որպես մարդասիրական օգնություն ստացվել է 20 տոննա դեղամիջոց: Դրանց մեջ ներառված լայն օգտագործման պատրաստուկներ են՝ վիտամիններ՝ երեխաների և մայրերի կանանց համար, հակաբիոտիկներ, հակաբորբոքային դեղամիջոցներ: Առողջապահության փոխնախարար Վահագն Դեմիրճյանը Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցին հայտնեց, որ ՀՀ առողջապահության նախարարությունը սկսել է համագործակցել UNICEF-ի հետ համատեղ կազմված ծրագրով դեռևս 1992 թ. դեկտեմբերից: Սա արդեն ստացված 2-րդ մարդասիրական օգնությունն է: Ստացված դեղամիջոցները կբավականացնեն մանկական հիվանդանոցների պահանջները ձմռան բոլոր 3 ամիսներին: Նախատեսվում է նաև դեղամիջոցներ հատկացնել մանկական պոլիկլինիկաներին:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

Տնտեսություն

ՌՈՒԲԼՈՒ ԳՈՏՈՒ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ. ՈՎ ԻՆՉ ԿՇԱՀԻ

Որքան էլ դառը լինի նման իրողությունը ոմանց համար, այդուհանդերձ պի-տի հաշտվենք այն մտքի հետ, որ նոր տիպի ռուբլու գոտին մեր արդարացում կայանալու ոչ մի շանսեր չունի: Սակայն դա ամենեւին չի նշանակում, որ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններն այսուհետ զրկված են իրենց ունեցած ամենաթանկ բանը՝ տնտեսական կապերը, շուկաները պահպանելու ու զարգացնելու հեռանկարից: Միեւնույն տնտեսական տարածքը, պատմական անցյալը, հաղթահարվող տնտեսական ու սոցիալական խնդիրների, ընտրված զարգացման մոդելների նմանությունն ստիպում են համաշխարհային շուկա դուրս գալու, նոր շուկաներ փնտրելու հետ մեկտեղ չանտեսել արդեն ունեցածը, որը դեռեւս վերազինման հնարավորություն չունեցող շատ արտադրողների համար միակ իրական շուկան է: Ուրեմն, փոխհարաբերությունները, որոնք իրենց հիմքում երկկողմանի շահ ունեն, կարող են կամ պիտի զարգանան նաեւ ռուբլու գոտու այլընտրական ճանապարհներով, միջպետական պայմանագրերով կամ համաձայնություններով:

Այդ այլընտրական համաձայնությունները կարող են ստեղծվել գոյություն ունեցող հարաբերությունների հիման վրա, գտնում են արեւմտյան փորձագետները: Նշվում է, որ Ռուսաստանի եւ մյուս պետությունների միջեւ եղած ժողովրդագրական եւ տնտեսական անհամաչափությունները հուշում են փոխհարաբերությունների անհամաչափ մոդելը (նման գործող մոդելներ կան Եվրոպայում, ասենք, Բելգիա-Լյուքսեմբուրգը):

Փոքր պետությունների համար նման անհամաչափ մոդելը կունենա մի շարք առանձնահատկություններ, այն առումով, որ նրանք կարող են շատ կորցնել նման մոդելից: Այդ շահը կարտահայտվի նախ այն բանի մեջ, որ կկարողանան հարեւան (մեծ) երկրի դրամն օգտագործել, ում հետ ինտենսիվ առեւտրական եւ տնտեսական այլ հարաբերություններ են իրականացնում: Մեծ երկրի տարադրամի միջոցով փոքր երկիրը կարող է իր ազգային դրամի փոխարկելիության երաշխիք պայմաններ ստեղծել: Բացի այդ, մեծ երկիրը կարող է դրամական կայունության «խարիսխ» լինել, ինչպես նաեւ սուր երաշխիքներ տրամադրել փոխում տեղի ունեցող տնտեսական խաղումների ժամանակ (վարկեր):

Անհամաչափ պայմանագրերը կարող են տարբերվել կողմերի կնքած փոխադարձ համաձայնություններից: Չի բացառվում տարադրամի միակողմանի ընտրություն, առանց մեծ (հզոր) երկրների հետ նախնական պայմանագրերի:

Հնարավոր են նաեւ երկկողմ պայմանագրեր, որոնք ներառում են կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները:

Դրամական միության տարբերակի մասին խոսելիս արեւմտյան փորձագետները մատնանշում են մի քանի առանձնահատկություններ, որոնց մեջ է հավելի առնել:

Դրամական միության ստեղծման մեջ որոշումներ ընդունելու պատասխանատվության բաշխումը միակ չափանիշը չէ, կարեւոր է նաեւ արժեզրկման համար պատասխանատվության եւ վարկերի բաշխումը, ֆինանսական քաղաքականության կիրառումը:

Կարգավորման մեխանիզմների առնչությամբ ճշվում են հետեւյալ տարբերակները.

ա) Միակ տարադրամով միակողմանի կարգավորում: Այս դեպքում հզոր երկրի կենտրոնական դրամատունը դրամական քաղաքականության բոլոր ասպեկտների համար պատասխանատվությունը միայնակ է կրում եւ առաջնորդվում է բացառապես իր երկրի շահերով: Մյուս կենտրոնական բանկերին ոչ վարկ է տրվում, ոչ էլ փոխանցումներ է իրականացնում: Հզորի դրամական միավորը մնում է իբրեւ օրինական վճարամիջոց եւ ազգային կենտրոնական բանկը պետք է կատարի մեծ տերության կենտրոնական բանկի բոլոր կարգադրությունները: Այս կերպ, փաստորեն, ազգային բանկը դառնում է հզոր երկրի կենտրոնական բանկի մասնաճյուղը:

բ) Միակողմանի կարգավորում ազգային տարադրամով: Այս դեպքում տպված ազգային դրամը շրջանառության է բաց թողնվում հզոր երկրի տարադրամի հետ 1:1 հարաբերակցությամբ: Այս հարաբերակցությունն իրական լինելու համար ազգային կենտրոնական բանկը կարող է շրջանառության մեջ դրամ թողարկել միայն նույն քանակի տարադրամային ակտիվ ստանալու պայմաններում, նման պարագայում շրջանառու միջոցը 100 տոկոսով կփակվի տարադրամային ներդրումներով: Հասկանալի է, որ այս դեպքում ազգային բանկն ի վիճակի չէ վարկավորել կառավարությանը կամ մասնավոր հատվածին:

գ) Պայմանագրային կարգավորում.

Այս տարբերակի դեպքում փոքր երկրի կենտրոնական բանկին տրվում է ինքնավարության որոշ մակարդակ, որոշակի օրենքների հետեւելու եւ իր մակրոտնտեսական քաղաքականությունը հակելու սարյեկս դառնալու փոխարեն: Այստեղ կարող են ներառվել նաեւ երաշխիքների ու վարկերի աստիճանը: Այս տարբերակի դեպքում հզոր երկրի տարադրամի էմիսիայի իրավունքը մնում է այդ երկրի կենտրոնական բանկին: Այն կարող է իրավունք տալ ազգային կենտրոնական բանկին ինչ-ինչ սահմաններում գերազանցել տրված վարկը: Նույնը կիրառելի է նաեւ բյուջետային դեֆիցիտի համար: Այս տարբերակն ավելի ճկուն է, քան նախորդները, սակայն պահանջում է ավելի մեծ կողմնորոշում հզոր երկրի հետ:

դ) Ընդհանուր համակարգ: Ընդհանուր ռեզերվային համակարգում հզորի դրամական միավորը մնում է միակ տարադրամը, բայց բոլոր երկրներն էլ կարող են որոշակի ազդեցություն ունենալ դրամական քաղաքականության վրա: Կարգավորման մեխանիզմներն ամբողջ համակարգում (տոկոսադրույքներ, կապիտալի հսկում, վարկի բաշխում եւ այլն) նույնացվում են:

Ինչո՞վ են հետաքրքրական նշված տարբերակները: Կառուցված լինելով արեւմտյան փորձի եւ նորանկախ հանրապետություններում կատարված ուսումնասիրությունների վրա, նույնիսկ ամբողջությամբ ընդունելի չլինելով մեզ (նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների համար), նրանք, վստահորեն դեպքում մատնանշում են այն դաշտերը, որտեղ պետք է աշխատանք տարվի, այն հիմնահարցերը, որոնք ընկած են մակրոտնտեսական կայունության ճանապարհին եւ, իհարկե, հնարավոր լուծումները:

Լինելով, կրկին ասած, ոչ ՙշահագրգիռ կողմի ներկայացուցիչ, նրանք պետք է առավելագույն օբյեկտիվություն պահպանեն համաձայնությունը մասնակից յուրաքանչյուր կողմի մասնակցման հարցում:

ՄԱՐԻՍ ԲԵԳՅԱՆ
Մեկնաբան

Բալկաններ

Պատերազմի նոր սպառնալիք

Նոյեմբերի 19-ին զանգվածային լրատվության միջոցները հաղորդեցին նախկին հարավսլավական հանրապետություն Մակեդոնիայում (Սկոպյե) բացահայտված ալբան ազգայնականների դավադրության մասին, որին խառն է եղել նաեւ Մակեդոնիայի պաշտպանության նախարարի տեղակալ, ալբանացի Հուսեյն Հասկայը: Նա դավադիրներին է հանձնել հանրապետության բոլոր ռազմական գաղտնիքները եւ զգուշացրել նրանց Սկոպյեի իշխանությունների հնարավոր պատժիչ քայլերի մասին: Գոստիվար եւ Տետովո քաղաքներում, ինչպես Մակեդոնիա-Ալբանիա եւ Մակեդոնիա-Կոսովո սահմաններից, առավել խիտ ալբան բնակչությամբ, հատուկ ծառայությունները հայտնաբերել են հարյուրավոր ավտոմատներ եւ մեծ քանակով զինամթերք, բայց ենթադրվում է, որ դա անլեգալ ճանապարհով Ալբանիայից բերված զենքի ընդամենը աննշան մասն է: Հայտնի է դարձել նաեւ ալբանացի անջատողականների ռազմական ծրագիրը: Նախատեսվում էր, մակեդոնական բանակի սահմանապահ միավորները ոչնչացնելով, բացել Ալբանիայի սահմանը, որից հետո, համընդհանուր զորահավաքն արգելելու նպատակով, հարձակվել զորակոչային կետերի վրա: Բաց սահմանով Մակեդոնիա պետք է մտնեին ալբանական բանակային հատուկ ջոկատները: Դավադիրների նպատակն էր նախկին Մակեդոնիայում հռչակել ինքնուրույն ալբանական պետություն, հետագայում, հավանաբար, միանալով Ալբանիային: Սակայն Սկոպյեն չունի ուղղակի ապացույցներ այդ «նախագծին» ալբանական իշխանությունների մասնակցության մասին:

Այս իրադարձությունները կարող են ցանկացած պահի պայթեցնել համեմատաբար խաղաղ Մակեդոնիան, որտեղ ուղղափառ սլավոն մակեդոնացիների (ավելի մոտ բուլղարներին, քան սերբերին) եւ մահմեդական ալբանացիների հարաբերություններն այնպես սրված չեն, ինչպես հարեւան Կոսովոյում: Մակեդոնիայի քաղաքական կուսակցությունները շատ բուռն արձագանքեցին եւ պահանջեցին կառավարության հրաժարականը: Կառավարության մեջ տեղ ունեն նաեւ ալբան բնակչության մի քանի կուսակցություններ:

Ընդդիմության կարծիքով, կառավարությունը գիտակցաբար նվազեցրել է դավադրության վտանգը, որոշելով մեծ նշանակություն չտալ դրան, ընդ որում խորհրդարանը հաստատել է այդ դիրքորոշումը, վստահություն հայտնելով նախարարների այժմյան կաբինետին:

Այնուամենայնիվ, Մակեդոնիայի ընդդիմության տեսակետը կարծես ավելի է մոտ իրականությանը, որովհետեւ դավադրության հետեւանքով Մակեդոնիայում ստեղծվում է բալկանյան նոր պատերազմի իրական սպառնալիք, ավելի խիստ կրոնական երանգներով, քան հիմա տեղի է ունենում Բոսնիայում եւ Հերցեգովինայում: Լրատվության միջազգային միջոցները բազմիցս հաղորդել են, որ Տիրանայում մեծ տպաքանակով լույս են տեսնում «Մեծ Ալբանիայի» քարտեզներ, ներառելով տարածքներ Հունաստանից, նախկին Մակեդոնիայից եւ նոր Հարավսլավիայից: Հարավսլավական իշխանությունների կողմից Կոսովոյի ինքնավարության վերացումից եւ այնտեղ հարավսլավական ժողովրդական բանակի հարվածային մասերի տեղակայումից հետո, ալբան ազգայնականները, զգուշանալով հերթական ռազմական պարտությունից Կոսովոյում, եւ խուսափելով պատերազմից ՆԱՏՕ-ի անդամ Հունաստանի հետ, լիովին հիմնավոր, որպես գլխավոր նպատակ ընտրեցին հատկապես Մակեդոնիան: Իսկ ալբանական շրջանները կորցնելով այս հանրապետությունը կվերածվի խաղաղական աշխարհագրական ինչ-որ մի անհեթեթության: Հայտնի է, որ վաղուց, դեռ դարասկզբից Մակեդոնիայի վրա աչք ունեին Բուլղարիան, Հունաստանը եւ հենց Հարավսլավիան: Աթենքը մինչ այժմ առարկում է միջազգային հանրության կողմից Մակեդոնիայի լիարժեք ճանաչմանը, պահանջելով փոխել այդ անվանումը, որն անմիջականորեն կապված է Հունաստանի պատմության հետ:

Այնպես որ, բալկանյան նոր պատերազմից խուսափելու միակ ելքը, մեր կարծիքով, Մակեդոնիայի անհապաղ վերադարձն է հարավսլավական նոր դաշնակցություն: Հակառակ դեպքում, Ալբանիան, Թուրքիայի հովանավորությամբ, այնուամենայնիվ կկարողանա Բալկանյան թերակղզում սանձազերծել երրորդ ճակատը, որը հղի է անկանխատեսելի հետեւանքներով:

Ս. Շ.

Ղրիմ

Կամուրջ Կերչի նեղուցի վրա

Ռուսաստանի կառավարության, Կրասնոդարի երկրամասի վարչակազմի եւ ֆրանսիական «Բուիգ» ընկերության, ինչպես նաեւ ֆրանսիական «Կլայնվորթ բենսոն» բանկի ներկայացուցիչները ուկրաինական կողմի համաձայնությամբ արձանագրություն ստորագրեցին Կերչի նեղուցի վրայով կամուրջ կառուցելու մասին:

Այդպիսի շինարարության գաղափարը մի անգամ չէ, որ առաջացել է շատ տարիների եւ նույնիսկ դարերի ընթացքում: Շատերին անգամ հայտնի չէ այն փաստը, որ նեղուցի վրայով կամուրջի շինարարության առաջին փորձը նախաձեռնել էր Հիտլերը: 1943 թվականի գարնանը նրա հրամանով կառուցվել էր ճոպանուղի, բեռնվեցին մետաղե կառուցվածքներ, ցեմենտ, ցցագերաններ եւ այլ նյութեր արդեն Ղրիմ-Կովկաս երկաթուղային կամրջի շինարարության համար... Այստեղ, միգուցե, տեղին է հիշեցնել, որ նեղուցի շրջակայքում 1941-1942 թվականներին եւ 1944 թվականին գերմանական զորքերի դեմ մարտեր էին մղում 390-րդ եւ 89-րդ հայկական դիվիզիաները: Գերմանացիներին վռնդելուց հետո խորհրդային մասնագետները որոշեցին օգտագործել նախապատրաստված նյութերը, եւ 4,5 կիլոմետրանոց կամուրջը կառուցվեց կես տարում: 1944 թվականի նոյեմբերին նեղուցի վրայով անցավ առաջին գնացքը: Սակայն շինույթի գոյությունը երկար չտեւեց: Արդեն 1945 թվականի փետրվարին սառույցի տեղաշարժը ավերեց կամուրջի միջանկյալ սյունամեջերը: Կառավարական հանձնաժողովը երաշխավորեց ժամանակավոր կամուրջը քանդել եւ ավելի ուշ կառուցել նորը: 1947 թվականին նոր շինույթի նախագիծը պատրաստ էր: Սակայն Ստալինը, որից կախված էր անօրինակ շինարարության վերջնական ճակատագիրը, նախընտրություն տվեց այլ կառույցներին:

Վերջին տարիներին Ղրիմի եւ Կովկասի միջեւ հուսալի երթեւեկության անհրաժեշտությունը նորից սկսվեց ակտիվ կերպով արծարծվել մասնագետների եւ հասարակայնության կողմից: Չէ՞ որ այժմյան լաստանավային գետանցը հարյուրավոր անգամ ավելի նվազ թողունակություն ունի, քան կամուրջը:

Եւ ահա, վերջապես, Ղրիմ-Կովկաս կամուրջի երեւան գալու մասին գաղափարը սկսվում է իրականանալ կյանքում: Օգոստոսին Կրասնոդարի երկրամասի վարչակազմի ղեկավար Ն. Եգորովը եղավ Կերչում, որտեղ ստորագրվեց Կուբանի եւ Կովկասի միջեւ շինարարության սկսելու համաձայնությունը: Հիմնախնդրի ինտենսիվ մշակումների ընթացքում որոշվեց շինարարության մեջ ընդգրկել նաեւ արտասահմանյան ներդնողներին:

Վերջերս Մոսկվայում տեղի ունեցան բանակցություններ ֆրանսիական կողմի հետ: Ռուսաստանի կողմից մասնակցեց փոխվարչապետ Ա. Շոխինը: Օրերս հավաքագրված կամրջի շինարարության վերաբերյալ հիմնական փաստաթղթերը, որը Թամանյան թերակղզին կմիացնի Ղրիմի Հանրապետության հետ երկաթգծով եւ ավտոմոբիլային ճանապարհներով, ստորագրվեցին: Այժմ Մոսկվայում ընթանում է նախագծի գործնական կիրառման բոլոր մանրամասների վերջնական մշակումը:

Հ. Լ.

Էստոնիա

Մտերմական ծառայությունները կօգնեն բյուջեին

Էստոնիայի խորհրդարանը եւ կառավարությունը լրջորեն զբաղվում են պոռնկության հարցերով: Պետական ժողովում ստացվել է դրան նվիրված օրինագիծը:

Ոչ, իշխանություններն ամենեւին էլ մտադիր չեն փակել Տալլինում ծաղկող, նախկինում հասարակաց տներ կոչվող 35-40 ֆիրմաները, որոնք մտերմիկ ծառայություններ են կատարում: Հարցն այն է, որ դրանք չեն վճարում տուրքեր, իսկ պետությունը տարեկան կորցնում է հարյուր հազարավոր կրոններ: Պետությունից իրենց եկամուտները թաքցնում են նաեւ հասարակական սիրո քրմուհիները: Դա կրկին կերպով ոտնահարում է հասարակության եւ սոցիալական արդարության սկզբունքները՝ նույնիսկ կենսաթոշակառուները չեն խուսափում տուրքերից:

Իհարկե, մտերմիկ գործերի մասնագետների շահույթի հաշվառման ընթացքում կառաջանան որոշ դժվարություններ: Դժվար թե հաջողվի հստակորեն հսկել նրանց աշխատանքն ու աշխատավարձը նույնիսկ համակարգիչների եւ քողարկված տեսախցիկների օգնությամբ: Սակայն, ինչպես հայտնի է, յուրաքանչյուր դժվարություն հաղթահարելի է:

Օրինագծի հեղինակները, որոնց մեջ են պատգամավորներ, ինչպես նաեւ «Հայրենիք» կուսակցության մի անդամ, գտնում են, որ պոռնկությունը տնտեսական գործունեության տեսակներից է, եւ այն, ինչպես եւ մյուսները, պարտավոր է ծառայել պետությանը եւ վճարել տուրքեր...

Էստոնական մամուլից

Լիտվա

Ազատ առեւտուրն անցանկալի է

Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարությունը Լիտվայի կառավարությանը ծանուցել է, որ ազատ առեւտրի մասին 1993 թ. հուլիսի 19-ին Լիտվայի եւ Կալինինգրադի մարզի ստորագրած պայմանագիրը կորցրել է ուժը, հաղորդեց «Ռեսպուբլիկա» թերթը «Ռուսաստանի դաշնակից Լիտվայի «իրավասու» մասնագետներին» հղմամբ:

Վիլնյուսում Ռուսաստանի դեսպան Նիկոլայ Օբերտիշեւը թերթին տված հարցազրույցում ասաց, որ «Կալինինգրադի մարզի վարչակազմի եւ Լիտվայի առեւտրի ու արդյունաբերության նախարարի ստորագրած այդ համաձայնագիրը հակասում է Ռուսաստանի օրենքներին, քանի որ մարզը միջազգային իրավունքի սուբյեկտ չէ»:

Լիտվայի արտաքին գործերի նախարարության տնտեսական վարչության տնօրեն Դանուշ Գրիբաուսկայտեն նշեց, որ «ս.թ. հուլիսի 19-ին թվող համաձայնագիրը միանգամայն անգրագետ ձեւով է կազմված անգամ տեսակետից, իսկ նախարարը վերադասել է սեփական իրավասության սահմանից դուրս իրավունք չի ունեցել ստորագրելու նման փաստաթուղթ»: Նա ընդգծեց, որ հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունը կառավարությանը տեղեկացրել է նման համաձայնագրի անօրինականության մասին: «Սակայն Լիտվայի նախարարների կաբինետը չի ուզեցել ընդունել իր սխալը եւ շարունակել է լիակատար լռություն պահպանել»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ԳԵՂԱԴԻՏԱԿ

Այն, ինչ նյութվել է Վրաստանի դեմ, դեռեւս ավարտված չէ

Ահա արդեն մի քանի շաբաթ է, ինչ դադարել են կրակոցներն ու համազարկերն Արեւմտյան Վրաստանում: Ըստ զանգվածային լրատվության միջոցների, իրադրությունը ճիշ-ճիշ կայունանում է, կյանքը մտնում է օրինական շրջանակների մեջ: Կառավարական զորքերը վստահորեն հսկում են Զուգդիդը՝ զվիադական ուժերի կենտրոնը: Ինչպես վկայեց «Վեստի» վրացական թղթակիցը, հանրապետության նախկին նախագահի կողմնակիցների դիմադրության հիմնական հանգույցներ եղած քաղաքներում՝ Սենակիում, Սամտրեդիայում, Աբաշայում արդեն աշխատում են տրանսպորտը, հացի գործարանները, վերսկսվել է ուսումնական տարին դպրոցներում եւ այլն: Անշուշտ, այս ամենը հանգում է, որ Շեւարդնաձեին հաջողվեց հաստատել իր իշխանությունը, առնվազն՝ բուն Վրաստանի տարածքում, չհաշված նրա նախկին ինքնավարությունները: Ինչո՞ւ նախկին: Մեր կարծիքով, այն հանգամանքը, որ Հարավային Օսիան մինչեւ հիմա ձգտում է Հյուսիսային Օսիայի եւ, վերջին հաշվով, Ռուսաստանի Դաշնության հետ միավորման, այդպես էլ Թբիլիսիին հնարավորություն չի տալիս վերականգնել իր ինքնիշխանությունն այդ տարածքի վրա, որն ի լրումն դրա, դեռեւս Գամսախուրդիայի օրոք զրկվել էր իր ինքնավար կարգավիճակից ու վերանվանվել Շիդա-Քարթլի ու Սամաչաբլո: Այնպես որ Հարավային Օսիան նաեւ դե յուրե Վրաստանի ինքնավարություն չէ:

Ինչ վերաբերում է հարավօսական «անջատողականությանը», ապա հարկ է նշել, որ զենք վերցրած մի ողջ ժողովրդի հաշիվ թե կարելի չէր անվանել այդպես. ավելի շուտ մենք գործ ունենք բռնության հանդեպ ժողովրդի կամքի ճնշումների դրսեւորման հետ, որն ուշադրության է արժանացել եւ հարգվել ԱՄԿ-ի կողմից՝ կալուսյան կոչիների 231 բնակիչների դեպքում... Համաձայնենք, այս հենքի վրա մի տեսակ անհեթեթ են թվում Վրաստանի այս ու այն պետական գործիչների հայտարարությունները, թե օսերն այդ հողի վրա ոչ մի իրավունք չունեն, թե նրանց պահանջները հիմնազուրկ են: Դրան գումարած, անցյալ ամառը Հարավային Օսիայի ղեկավարներից մեկը ամենայն մի հայտարարություն արեց, թե իր ռեգիոնը փաստորեն հրաժարվեց իր տարածքում մտցնել վրացական կուրսը եւ մնում է ռուսական ռուբլու գոտում: Մենք կարծում ենք, որ Վլադիկավկազի իշխանությունները ինչով կարողանում օգնում են իրենց հարավային արյունակիցներին, նաեւ այն բանից հետո, երբ Մոսկվան անցկացրեց դրամական բարեփոխում՝ շրջանառությունից հանելով 1961-92 թթ. դրամանիշերը: Այսպիսով, Հարավային Օսիայի հարցը ամենեւին էլ լուծված չէ, քանի որ ռուս-վրաց-օսական խաղաղարար ուժերը շարունակում են իրենց առաքելությունն այս երկրում, իսկ երկրամասի ղեկավարները հույսեր չեն թողնում հյուսիսի հետ վերամիավորման համար:

Աբխազիան էլ, ինչպես մեզ է թվում, էլ ավելի շատ է տարանջատվել իր «անջատումը» Թբիլիսիից: Ճիշտ է, այս հանրապետության հանդեպ վերաբերմունքը դեռեւս Գամսախուրդիայի ժամանակով զգուշավոր էր, քանի որ նախկին նախագահը, հավանաբար, հասկաց գիտեր, որ աբխազները շատ ավելի մոտիկ են նույն չեչեններին ու ադըղեներին, քան վրացիներին, եւ որ այդ դեպքում, ի տարբերություն Հարավային Օսիայի դեպքի, Կովկասի ժողովուրդների դաշնությունն իրոք խոսքից գործի կանցնի եւ իրականում իր զորամասերը կուղղի «զուղաուսյան անջատողականներին» օգնության, ինչպես անվանեցին է Շեւարդնաձեի կողմնակիցները աբխազական պետական ղեկավարությունը, որոշելով, ի տարբերություն Գամսախուրդիայի եւ ի զարմանս, ինչպես մենք հավասված ենք, ողջ Վրաստանի, բանակային զորամասերը մտցնել Սուխում: Աբխազ-վրացական պատերազմի ընթացքը լավ հայտնի է, ինչպես նաեւ դրա արդյունքները: Այդ պատճառով էլ վերհիշենք կատարվածի պատճառները:

Հավանաբար, Հայաստանում շատերը դեռ է հիշեն, որ Գամսախուրդիայի ղեկավարությունը հանրապետության ոչ վրաց ազգաբնակչության հանդեպ հաճախ դրսեւորում էր ծայրահեղ ազգայնականություն: Հենց մեծ գրողի որդու եւ նախկին այլախոհի կերպը խաղաքականության անբաժան տարրի պատասխանը եղավ ապստամբությունը Հարավային Օսիայում: Ցխինվալում վրացական զինվորականները հաղթանակ չտարան ու տանել չէին էլ կարող. հաղթել զինված ժողովրդին անհնարին է: Վրաց-օսական պատերազմում պարտությունը Թբիլիսիում հանգեցրեց պետական հեղաշրջման եւ Գամսախուրդիայի փախուստին նախ Հայաստան, ապա Զուգդիդի (խնդրում ենք դրան ուշադրություն դարձնել) եւ, վերջապես, Չեչնիա: Հենց Հարավային Օսիայում, ինչպես մենք ենթադրում էինք, հակամարտ կողմերը միաժամանակ սկսեցին լայնածավալ էթնիկական զտումներ՝ մարտական գործողություններով հանդերձ, այլ ոչ թե խաղաղ բնակչության քաղերի ընթացքում, ինչպես դա եղավ 1988-91 թթ. Ադրբեջանում ու Լեռնային Ղարաբաղում...

Վրացական հասարակությունը քաղաքացիական խաղաղություն բերելու կոչված լինելով եւ խաղաղարարի դերում «սպիտակ ձիու» վրա Վրաստան վերադառնալով, Շեւարդնաձեն նույնիսկ ընդունեց հանրապետությունում խափազանց հանրահայտ Ս. Գեորգի անունը անձնական իմիջն ամրապնդելու նպատակով: Արագությունը, որով ... ու Հարավային Օսիա մտց... անձնեղ եռակողմ խաղաղարար ...ությունը ռուսական դեսանտայինների ...մասնակցությամբ, միայն հաստատեց Մոսկվայի հետ Շեւարդնաձեի սերտ փոխհարաբերությունների մասին ենթադրությունները: Սակայն Աբխազիայի գրավման հետ կապված նրա հաջորդ քայլը ցույց տվեց, որ կան որոշ, ոչ լիովին հասկանալի մեխանիզմներ նրա ու Ելցինի ղեկավարության, առնվազն Ռուսաստանի ռազմական բարձր ղեկավարության միջեւ: Ու դրա համար էլ Վրաստանի պարտությունն այս երկրորդ միջէթնիկական պատերազմում, նախկին խորհրդային Վրաստանի տարածքի սահմաններում նույնպես չպետք է գնահատվի որպես սենսացիա, անկախ այն բանից, թե ով եւ ինչպես օգնեց աբխազներին կամ վրացիներին: Սակայն հպանցիկ նշենք, որ ինչպես Հարավային Օսիայում, պատերազմի ընթացքում շատ խիստ տուժեցին մեր հայրենակիցները, մինչեւ պատերազմը Աբխազիայի բնակչության 1/3-ը կազմող հայերը: Հայկական Լաբրա, Աբաս եւ այլ գյուղերի անունները կարելի է համարձակ նույնացնել Գեռնիկայի, Խատինի հետ...

Ո՞վ եւ ի՞նչը Շեւարդնաձեին դրդեց անզգույշ քայլի, որը հանգեցրեց իր հետեւանքներով էլ ավելի ծանրագույն ու դաժան էթնիկական զտման: Մեր հակառակ «վերակառուցման հայրերի» եռյակների, ցանկացած պատերազմ, անկախ իր բնույթից ու ծավալներից, ունի կոնկրետ հաղթող ու պարտվող: Դա հասկանալու համար հարկավոր է գտնել այն հարցի պատասխանը, թե պատերազմը Թբիլիսիից բացի ո՞վ կարող էր շահել Աբխազիայի վրա վրացական անվերապահ իշխանության սահմանումից հետո: Ամենայն հավանականությամբ պատճառներից մեկը խորը արմատավորված էր Թբիլիսիում, որտեղ առմասականորեն տրամադրված ազգայնական շրջանակները կարող էին Շեւարդնաձեից վճռական քայլեր պահանջել Սուխումում օսական սցենարի կրկնությունը չթույլատրելու համար. չէ՞ որ Հարավային Օսիայում կողմերի ճանաչած բաժանման փաստացի գիծը դարձավ սահմանագծից Վրաստանի հյուսիսային նոր սահմանի վերածվելու սպառնալիքով: Համարձակվում ենք եզրակացնել, որ աբխազական սցենարի նմանվող տարբերակը սպասում էր նաեւ Աջարիային, որի ղեկավար Ա. Աբաշիձեն առանձնանում էր ոչ սակավ ինքնուրույնությամբ, քան Աբխազիայի Գերագույն խորհրդի նախագահ Վ. Արձինբան:

Այլ պատճառներ նույնպես հնարավոր են, սակայն դրանք ավելի վարկածային բնույթի են: Հիշեցնենք, որ վրացական զորքերն Աբխազիա մտցնելուց ոչ շատ առաջ Գամսախուրդիան ու նրա կողմնակիցներն Արեւմտյան Վրաստանում (նույն Մեգրելիայում) խոսում էին մեգրել-աբխազական հանրապետություն ստեղծելու ծրագրի մասին Գամսախուրդիայի գլխավորությամբ, մեգրելների ընդհանուր ղեկավարության ներքո: Մեգրելները Վրաստանում ներազգային համայնք են, որոնք ինչպես խորհրդային, այնպես էլ հետխորհրդային ժամանակներում պաշտոնական քաղաքականությամբ ճանաչվել են իբրեւ վրացական էթնիկական խումբ, այն դեպքում, երբ նրանք իրենց որպես այդպիսին չեն ընդունում եւ պնդում են, որ էթնիկապես առավել մոտ են աբխազներին ու Հյուսիսային Կովկասի ժողովուրդներին: Սա սկզբունքորեն լիովին հիմնավորված նախագիծ էր, քանի որ բացի անմիջականորեն Մեգրելիայից, մեգրելներն Աբխազիայի ինքնավարությունում կազմում էին վրացական բնակչության ճնշող մեծամասնությունը (հիշեցնենք, որ վրացիները կազմում էին Աբխազիայի բնակչության ավելի քան 40 տոկոսը, այն դեպքում երբ իրենք աբխազները կազմում էին միայն 17 տոկոսը): Հասկանալի է, որ այդպիսի դասավորությունը չէր կարող չանհանգստացնել ազգայնականներին Թբիլիսիում, եւ նրանք կարողացան Շեւարդնաձեի միջոցով դիմել Մոսկվայի ինչ-ինչ շրջանակների Աբխազիայի հարցում «խաղաղարարության» գործողության դեպքում համագործակցության կամ չմիջամտելու խնդրանքով: Սակայն բացառված չէ, որ այդ ինչ-որ շրջանակներն» էլ Ռուսաստանում ունեցել են աշխարհառազմավարական դրսեւորումի ծրագիր Վրաստանի ու Անդրկովկասի քաղաքական քարտեզի վրա նրա ապագա տեղի վերաբերյալ:

Այդ դեպքում Շեւարդնաձեն չէր կարող այդ ստրատեգներից հավաստիացում ստանալ Աբխազիայում իր գործողությունների ժամանակին աջակցելու վերաբերյալ, այդ թվում նաեւ քաղաքական: Սակայն այն բանից հետո, երբ արդեն «Ռուբիկոնն անցած» էր, այդ շրջանակները վրացական պետությունը թողեցին կամ առանց պաշտպանության, կամ էլ նույնիսկ համագործակցեցին Արձինբայի հետ:

Վրաստանի վերաբերյալ սցենարի եւս մեկ հնարավոր տարբերակ կապված է անդրկովկասյան հաղորդակցության նույն խնդրի հետ, որը գերազանցում է, մեր կարծիքով, կողմնակի գնահատմամբ նաեւ ԼՂՀ-ի հակամարտությանը Ադրբեջանի հետ: Բանն այն է, որ դեռեւս 1992-ի աշնանը Շեւարդնաձեն գնաց Էլչիբեյի Ադրբեջանի հետ Բաքու-Փոթի նոր խողովակաշարի անցկացման համաձայնության վերաբերյալ համապատասխան պայմանագրի ստորագրմանը: Այդ համաձայնագրի ստորագրումից մի հետո Փոթիի նավահանգստի ավազանում արեւմտյան ֆիրմաները ձեռնամուխ [illegible] ժամանակակից վառելիքային տերմինալի շինարարությունը...

Իսկ դա արդեն նշանակում էր, որ արեւմտյան որոշ շրջանակներ, հավանաբար, հաջողությամբ հող էին նախում «վերագնել» Շեւարդնաձեին Վրաստանը ծնունդ առնող նոստեսական միության մեջ ընդգրկելու խոստումներով, արեւմտյան առաջատար նավթային ընկերությունների, միջազգային վարկաֆինանսական կազմակերպությունների ու Թուրքիայի մասնակցությամբ՝ փորձելով վրացական ղեկավարին այդ տարածաշրջանում կապել Բաքվի ղեկավարության հետ: Ինքնին հասկանալի է, որ Միջին Ասիայից կասպիական հատակով Ադրբեջանի տարածքով այնուհետեւ Թուրքիա անցնող նավթի եւ գազատարերի անցկացման ծրագրերին հակադրվող շրջանակները Ռուսաստանում կարող էին լրջորեն զգուշանալ ու կասկածել Շեւարդնաձեին «երկակի խաղի» մեջ, որից հետո ուզեցին Վրաստանին այնպիսի հարված հասցնել, որից նա միայնակ երբեք գլուխ չէր հանի, իսկ օգնությունը նրան կարող է ցույց տալ միայն Ռուսաստանն ինքը. չէ՞ որ գլխավորն այդժամ կլիներ, կկանխվեր Վրաստանի տարածքն իբրեւ միջինասիական գազի ու նավթի արտահոսման խողովակաշարերի անցկացման պահեստային տարբերակի օգտագործումը: Նման հարված կարող էր լինել Վրաստանին սեւծովյան առափնյակից կտրելը, սակայն հնարավոր էր համարվում նաեւ «պատժելու» ծրագրից հրաժարումը՝ կապված Փոթիի նավահանգստի վրա ռուսների ռազմական հսկողության սահմանման հետ: Այսինքն Ռուսաստանն արեւմտյան շրջանակներին թույլ չտվեց Վրաստանը վերածել իրենց «փոխաբեռնման կետի»: Իսկ որպեսզի Թբիլիսին լրջորեն գիտակցի ստեղծված սպառնալիքը, ռազմական բավական տեխնիկա ու մթերք տրվեց Վախթանգ Կոբալիա-Լոքիի, ի դեպ, նույնպես գնդապետի եւ նույնպես ոչ մասնագետ զինվորականի կազմավորումներին: Համեմատենք Ադրբեջանի հետ, որտեղ 1993 թ. ընթացքում հայտնվեցին միանգամից երկու այդպիսի գնդապետներ, եւ դրան կողմնակի ապացույցներ կստանանք ոչ միայն Վրաստանի կամ Ադրբեջանի, այլեւ ողջ Անդրկովկասի ռազմավարական վերակառուցման վերաբերյալ ամբողջությամբ: Իսկ մեգրելների պատերազմը վրացական կառավարության հետ զարմանալիորեն հիշեցնում է Ցալիե-Մուրադյան հանրապետության դեպքերը, երբ սկզբում «անջատողականները» հետ ու առաջ գրավեցին քաղաքներն ու շրջանները, իսկ հետո ոչ-պակաս արագությամբ զիջեցին: Իհարկե, տարբերություններ կան, իսկ դրանք չէին կարող չլինել, հաշվի առնելով վրացական ազգային կերտվածքը: Դրա համար էլ մեգրել-վրացական պատերազմը, ամեն դեպքում, կասակ չէր, տվեց տասնյակ զոհեր ու վիրավորներ: Միայն այն ժամանակ, երբ Գամսախուրդիայի կողմնակիցները Քութայիսի մեծությամբ Վրաստանի երկրորդ քաղաքի, Իմերեթիայի խոշոր արդյունաբերական ու մշակութային կենտրոնի, արդեն «զոս» վրացական պատմական զավակի վրա հարձակումներով ընդծեցին Մեգրելիայով չբավարարվելու, իսկ հանգամանքների հաջող ընթացքի դեպքում ողջ Վրաստանն իրենց վերադարձնելու հավակնությունները, քանի որ խորհրդային ժամանակաշրջանում շատ մեգրելներ վերաբնակվել են նաեւ Արեւելյան Վրաստանում՝ իրենց համար յուրօրինակ հիմք ստեղծելով նաեւ մայրաքաղաքում, Շեւարդնաձեն ու նրա կողմնակիցները ձեռնարկեցին հավանաբար իրենցից պահանջվող տեղնազին քայլեր, եւ մասնավորապես, համաձայնվեցին Փոթին տրամադրել, արդեն «որոշակիացված» կարգավիճակով, Սեւծովյան ռազմածովային նավատորմին իբրեւ հենակետ: Շեւարդնաձեի համար ծեծնելու դեր խաղաց եւ այն փաստը, որ Մոսկվայում տեղի ունեցան հոկտեմբերյան իրադարձությունները: Նա Աբխազիայում իր պարտության ու Մեգրելիայում խռովության մեջ մեղադրեց Ռուսաստանի պահպանողական շրջանակներին՝ իր անհաջողությունները կապելով Ռուցկոյի, Խասբուլատովի հետ եւ այլն: Դրանից հետո նա, հակառակ Թբիլիսի վերադառնալու սկզբնական շրջանի իր իսկ դիրքորոշմանը, անցավ առանց հաշվի առնելու խորհրդարանին, հայտնեց, այնուհետեւ նաեւ ստորագրեց Վրաստանի ԱՊՀ մտնելու մասին փաստաթղթերը: Ազգայնամետ ուժերը (Գ. Սարիշվիլի, Ի. եւ Գ. Խաինդրավաներ, Ն. Նաթաձե եւ այլն) արտահայտեցին իրենց բողոքը, չհամաձայնելով, որ համագործակցության մեջ մտնելով Աբխազիան կվերադարձնի Թբիլիսիի հսկողության տակ եւ զգուշանալով Վրաստանի անկախության լրիվ կորուստից: Հիրավի, ԱՊՀ մտնելով Շեւարդնաձեն տեսանելի հաջողություններ կարող է եւ ձեռք չբերել: Չէ՞ որ ռազմավարական ծրագիրը, եթե այն գործել է եւ շարունակում է գործել, ինչպես մեզ է թվում, ընդդեմ Վրաստանի, ամենեւին ավարտված չէ եւ ամենայնիվ այն երբեք կախված չի եղել Ռուցկոյից ու Խասբուլատովից կամ նրանց կողմնակիցներից: Ենթադրվում է, որ Անդրկովկասում «քաղաքական պրեֆերանսին» տեղյակ անձանցից մեկը, որը խաղարկվում է Վրաստանում, ՌԴ պաշտպանության նախարար Պ. Գրաչովն է: Չէ՞ որ ռազմական վերջին իրադարձությունները Մեգրելիայում զարգացան այդ հանրապետությունում ռուսական զորքերի հստակ կարգավիճակի վերաբերյալ համաձայնության հասած լինելու պայմաններում եւ Ռուսաստանի, Ադրբեջանի, Հայաստանի ու Վրաստանի միջեւ Անդրկովկասում բոլոր հաղորդակցությունների, առաջին հերթին երկաթուղու անվտանգ ու անխափան աշխատանքի վերաբերյալ խոսակցող համաձայնության ձեւավորման ընթացքում:

Բացի դրանից, Կոբալիայի կազմավորումների դեմ պայքարելու համար ռազմական օգնության խնդրանքով Շեւարդնաձեն դիմեց Ռուսաստանին, Հայաստանին ու Ադրբեջանին, ու բոլորն էլ նախօրոք գիտեին, որ դրական կլինի միայն Մոսկվայի արձագանքը: Եւ շուտով Փոթի ժամանեցին Սեւծովյան ռազմածովային նավատորմի նավերը ծովակալ Բալտինի գլխավորությամբ, որոնցից ափ իջան... նույն ռուսական դեսանտայինները:

Ի՞նչ ենք ուզում հիշեցնել մենք: Միայն այն, որ ռուսական դեսանտայինները հսկում են վրացական ու օսական զորքերի սահմանաբաժան գիծը Հարավային Օսիայում, նրանք էին, որ աբխազ-վրացական պատերազմի ողջ ընթացքում շարունակում էին մնալ Գուդաուտայում, իսկ նրանց ռազմաօդային բազան Բոմբորայում օգտագործում էին Աբխազիայի ռազմաօդային ուժերը: Վերջապես, ռուսական զորքերի դիրքերը բավական ամուր են Բաթումում... Ինչպես տեսնում ենք, տեղի է ունեցել ոչ միայն Վրաստանի սեւծովյան առափնյակի գրավում, այլ, ըստ էության, նոր սահմանների հաստատում: Հարավային Օսիայում իրավիճակի մասին արդեն վերը գրվել է, իսկ Աբխազիայում հաղթողների կողմն է ինքը բնությունը, չէ՞ որ սահմանը անցնում է ու [illegible] նում է Ինգուրի գետով, բնական արգ[illegible], որը աբխազներին հնարավորություն [illegible] տվեց հաջողությամբ դիմակայել վր[illegible]ցական, անգամ ոչ վրացական զորքե[illegible] ճակատային յուրաքանչյուր հարված[illegible], ախր այսօր աբխազները գերազանց[illegible] զինված ու հանդերձավորված են... Ի[illegible] մեկ անգամ արդեն ծեծը զգոն վեր[illegible]ռածներից դեռեւս ոչ մեկն այն կամ[illegible]վոր չի հանձնել:

Կարելի է հարցնել, իսկ Գամսախուրդիան, Կոբալիան, ինչպե՞ս է լինել «մեգրելական գործոնն» օգտագործելու հաշվով: Նախ, այդ գործոնն ի[illegible]պես եղել, այնպես էլ մնում է, այսինքն ցանկացած պահի այն կարող է վերակենդանացվել: Երկրորդ, որ ոչ Գամսախուրդիան, ոչ Կոբալիան, որոնք Թբիլիսիում հայտարարված են «ժողովրդի թշնամիներ», մինչեւ այժմ ձերբակալված չեն, եւ նրանց գտնվելու վայրի մասին ոչ մի ստույգ բան հայտնի չլինելը խոսում է այն մասին, որ ռազմավարական բոլոր մշակումներն ուժի մեջ են մնում, սակայն հետաձգված են մինչեւ այլ ժամանակներ: Համեմատենք նույն բալիշյան գնդապետ Ա. Գումբատովի հետ, որն անհետացավ Լենքորանում: Ճիշտ այդպես էլ անհետացավ Կոբալիան Զուգդիդում: Այլ խոսքերով ինչպես եւ հարեւան Ադրբեջանում, նաեւ Արեւմտյան Վրաստանում, Անդրկովկասում ռազմավարական վերադասավորումների կազմակերպիչները չեն հրաժարվել «իրենց մարդկանցից», եւ գնդապետների ազատության մեջ գտնվելը լավ հիշեցնում են Բաքվին ու Թբիլիսիին նրանց պետությունների կարկատանային «անկախ երկրների» բաժանման սպառնալիքի մասին, եւ վկայում են, որ երկու գնդապետների թիկունքում էլ կանգնած են առավել լուրջ ուժեր: Ասենք, Ռուսաստանի արտաքին հետախուզության ստորաբաժանումներից մեկը, քանի որ ՌԴ այդ մարմինը ղեկավարում է Թբիլիսիում ծնված եւ ինչպես Վրաստանի, այնպես էլ ողջ Անդրկովկասի հիմնախնդիրները հիանալիորեն իմացող մարդ...

Դրա համար էլ մեզ թվում է, որ Վրաստանի տարածքում տեղի ունեցող պատերազմում դեռեւս ամեն բան չէ, որ իր տեղն է դրված: Եւ որ դա այդպես է, հաստատվում է նոյեմբերի կեսին Ադրբեջանի [illegible] այցով Վրաստանի Մառնեուլի ու Դմանիսի շրջաններ, որտեղ ուժեղացել են տեղի ադրբեջանական բնակչության իրավունքների ոտնահարման գործողությունները: Տիկին Հաջիեւայի հետ հանդիպման ժամանակ Վրաստանի ադրբեջանական համայնքի ղեկավարները բանդիտական գործողություններ կատարելու մեջ մեղադրեցին սվաններին (եւս մեկ ներազգային էթնիկական միավորում Վրաստանում) ու... տեղի հայերին: Ավելին, ադրբեջանցիները դրեցին ավելի քան 40 բնակավայրերի, այդ թվում նաեւ Բոլնիսի (Մառնեուլ) թուրքական անվանումների վերադարձման հարցը:

Եւ այսպես, վրացական տրիլերի հերթական «սերիայի» հետեւանքները Անդրկովկասի համար կարող են էլ ավելի կործանարար լինել...

ՍԵՐԳԵՅ [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ՎԱՀՐԱՄ ՄԱՎՅԱՆԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆԸ

Երբ սյուրրիզ նշանակում է անսպասելի նվեր, ապա կարելի է ասել, որ Անթիլիասի /Լիբանան/ կաթողիկոսության տպարանը մեզ սյուրրիզներ է մատուցում իրար հետեւից:

Մեկ ամիս առաջ ծնունդ առավ Մանյա Ղազարյանի «Ղարաբաղի կիրառական արվեստը» փառահեղ հատորը Գարեգին Երկրորդ կաթողիկոսի խմբագրությամբ եւ առաջաբանով: Իսկ հիմա սեղանիս վրա է Վահրամ Մավյանի «Ամբողջական երկերի» հատորը՝ վերստին Գարեգին Երկրորդի նույնպիսի առաջաբանով, գրականագետ Գրիգոր Շահինյանի «Մարդը եւ իր վաստակը» հոդվածից ուսումնասիրությամբ եւ սպառիչ ծանոթագրություններով, մասնագիտությամբ, ամբողջ գիտական ապարատով: Իսկական ակադեմիական հրատարակություն, որ կատարյալ լինելու համար մի բանի կարիք ուներ միայն՝ բառարանի: Գրքում քիչ չեն օտարանուն բառեր (հեծել, մարգին, օրթախ, էկյառ, գուրդուն, մեզե, զեյթուն, քարիֆե, էքմարի եւ այլն), որոնք կարոտ են բացատրության: Դրանք տեղ են գտել Մավյանի ոչ թե հեղինակային խոսքում, որ այնքան է ընկնում բյուրեղյա մաքրությամբ, այլ երկխոսություններում, եւ գրողը դրանք հարկ է համարել ընդգծել չակերտով: Այս բառերի մասին է խոսքը:

Ծանրակշիռ հատոր է սա՝ բառիս եւ ուղղակի, եւ փոխաբերական առումներով. 760 էջանոց մեծադիր հատոր, բովանդակության անբավ հարստությամբ: Մեծ է գիրքը, որովհետեւ պարունակում է Վահրամ Մավյանի բոլոր գրքերը՝ «Յամեցող վերադարձ» (1956), «Հայու բեկորներ» (1965), «Անկատ օրագիր» (1968), «Մխացող հոգիներ» (1977), «Անէն տեղ հայ կայ» (1977): Այսինքն Մավյանի ամբողջ գրական ժառանգությունը:

Ամեն գրողի ստեղծագործություն արժեքավոր է այնքան ավելի, որքան ավելի հարազատ արտացոլումն է սեփական կենսափորձի եւ աշխարհընկալման: Դատելով ըստ այս չափանիշի, կարող ենք վստահաբար ասել, որ մենք գործ ունենք ճշմարիտ գրողի եւ նրա մեծարժեք գրականության հետ: Դա գրողի կենդանության օրոք էլ երեւում էր, իսկ հիմա, Պարույր Սեւակի այն ձեռի բնորոշմամբ, քանի որ կեղծիքից հեռու է երեւում ծառի բուն հասակը, դա ակնհայտ է դառնում: Ես, որ ժամանակին գրախոսել եմ Վահրամի գրքերը, նկատել եմ նրա ստեղծագործության եւ ճանաչողական, եւ գեղարվեստական արժեքը, իսկ այսօր, երբ այլեւս առաջ է նրա երկերի լիակատար ժողովածուն, կարող եմ ասել՝ սա 1960-70-ական թվականների հայ Սփյուռքի հանրագիտարանն է՝ հագցված գրական արվեստի բարձր աստիճանի:

Հանրագիտարանը, քանի որ ընդգրկում է հայաբնակ բոլոր աշխարհամասերը Արեւելքից Արեւմուտք: Գրական բարձր աստիճանի, քանի որ գրքի հարյուրավոր գործող անձինք կենդանի բնավորություններ են, հոգեբանական դիմանկարներ՝ իրենց մարդկային թույլ եւ ուժեղ կողմերով, նաեւ խասիաթներով, իրենց կյանքի մեծ դրամայով, որի անունն է հայրենազրկություն /եթե ճիշտ է թարգմանվում նոստալգիա բառը/: Կյանքի դրամա, ուրեմն՝ ողբերգական հնչերանգ: Մինչդեռ խորհրդային հնչերանգն օտար է գրքին, դեռ հակառակը՝ հումորն է գերիշխում նրա ոճի մեջ: Ինչո՞վ բացատրել այդ

դա լավ խորացված չեզոքություն է. ճիշտ է, հեղինակի կողմից միջամտության, պարտադրանքի ոչ մի հետք, բայց ինչո՞ւ է լինում, որ գրվածքներից ամեն մեկն ընթերցողի վրա ներգործում է այնպես, ինչպես կամենում է հեղինակը: Սա է արվեստի անհից. անմեջական, իբրեւ թե չեզոք շարադրանք, ոչ մի անհարկավոր դաստիարակություն, ոչ մի ավելորդ բառ իսկ, ոչ մի հուզախռով բացականչություն /թեեւ առիթները շատ են/, բայց հուզական անդիմադրելի ազդեցություն:

Վահրամի արձակ գրվածքները մանրապատումներ կոչեցի: Իրոք այդպես է, այս հատորն այլ բան չէ, եթե ոչ բազմաթիվ մանրապատումների մի մեծ ժողովածու: Բայց ինչո՞ւ գիրքը թողնում է ոչ թե խայտաբղետ խճանկարի, այլ վերին աստիճանի ամբողջական տպավորություն: Դա ունի երկու բացատրություն: Մեկն իմն է, մյուսը

«հակասությունը»: Գրական բարձր ճաշակով, ի բնե ունեցած եւ անընդհատ բարձրացող կրթության ընթացքում հղկված ընտիր ճաշակով: Առանց այն էլ վշտալի երեւույթի մասին նույնպիսի հնչերանգով գրել չի կարելի, գուցե եւ կարելի է, բայց չի կարդացվի: Հումորը պարտադիր է: Այդպես են գրել Սախարին եւ Ծառուկյանն իրենց մանկության անուրախ պատմությունները, այդպես է գրել Մավյանն իր անուրախ մանրապատումները: Եւ հումորի միջնորդությամբ այդ գրվածքների հուզական-տրամաբանական ազդեցությունն ավելի է մեծանում: Սա է գաղտնիքը: Երվանդ Պարսամյանը «Շիրակի» էջերում (հունվար, 1984) այսպես է բնութագրել գրողին. «Մավյան գրագետին առավելությունը իր պատմվածքներին մեջ իր չեզոքությունն է... Ան ոչ խորթին է իր գրածին եւ ոչ ալ մասնավոր անոր արդյունքին»: Ասույթ բնութագրում: Պետք էր, թերեւս, ավելացնել

Գրիգոր Շահինյանինը. Նախ իմը. ճիշտ է, գիրքը չունի պատումային (սյուժետային) միասնություն, բայց այն է ընկնում թեմատիկ-գաղափարական կառույցի միասնությամբ. գլխավորապես մի բան է պատմում հեղինակն իր գրվածքներով՝ օտար երկրում հաստատված հայ մարդու դրաման, դա է գրքի առանցքը, կենտրոնաձիգ ուժը: Այստեղից էլ միասնությունը: Հիմա Գրիգոր Շահինյանի բացատրությունը. դա այն է, որ գիրքն ունի մի գլխավոր հերոս եւ այդ հերոսը հենց ինքը Վահրամ Մավյանն է. «Սփյուռքահայ տիպար մըն է ինք, կեանքի եւ ապրելու բերումով աշխարհի հինգ ցամաքամասերը չափչփող եւ աշխարհը, տեսածը եւ լսածը արձանագրող: Իր կերպարի շուրջ կծկուին նաեւ այլ կերպարներ, իր փորձառութեան կիզակէտին ուրիշներունը եւ կըստեղծուի ինքն իր վրայ փակ աշխարհ մը ժամանակային եւ տարածային անորոշ սահմաններով, բայց ամբողջական»:

Ուրեմն ի՞նչ, Վահրամն ի՞նքն է իր գրքի գլխավոր կերպարը եւ իր կյանքի պատմությո՞ւնն է գիրքը: Այո, հենց այդպես: Չէ՞ որ ինքը մասնակիցն է իր պատմած բոլոր դեպքերին, երկխոսությունների մի կողմում իր գործող անձերն են, մյուս կողմում ինքը՝ մարդկանց եւ երեւույթների նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքով, իր սրամիտ խոսքով ու մարդամոտ պահվածքով, իր մտահոգություններով, իր բազմաշնորհ նուրբ աննկատելին նկատող դիտողականությամբ, զուգակցին հասկացող սակսով ու բախանցումով: Մի խոսքով իր բովանդակ նկարագրով: Անհունորեն սիրելի էր մարդկային այդ նկարագիրը կյանքում: «Մայր Աթոռում իր ամեն այցելություն ինձ համար լուսերես ներկայություն էր եւ հոգեկան խնջույք: Ավա՜ղ, այլեւս չպիտի կարդանք նրան»: Այսպես է գրել Վազգեն Առաջին կաթողիկոսը Վահրամի մասին (գրողն իր մահկանացուն կնքեց 1983-ին, 57-ը չլրացած, հեռավոր Լիսաբոնում, ուր պաշտոնավարում էր Գյուլբենկյան հիմնարկության հայկական բաժնում): Խոստովանեմ, որ գեղեցիկ տղամարդու իմ պատկերացումը կապվում էր Վահրամի հետ. պարթեւ հասակ, հրապուրիչ ժպիտ, վարակիչ ծիծաղ, ներշնչող երգ ու ասմունք, խնամակալից զրույց, հումոր, բայց եւ մասնչելի բնավորություն: Ընտրյալը ոչ մի բարեմասնություն չէր խնայել Վահրամին: Այս ամենով հանդերձ, ինչպես նկատել է Անդրանիկ Ծառուկյանը, «Կղզուած տեղ մը կար Վահրամին ներսը, եւ այդ տեղին բանալին ոչ ոք ունէր»: Գուցե Իսլան Գասսարճյա՞նն ուներ, Վահրամի կինը, որ հենց ինքն է հրատարակել այս հատորը ի հուշ եւ հավերժ իր երջանկահիշատակ ամուսնու:

Վաղուց է ասված, ոճը ինքը մարդն է: Մավյանի հատորը կրում է հեղինակի գեղեցիկ նկարագրի անջնջելի կնիքը: Սակայն վաղուց ի վեր ծագրված եզակի հետեւողականությամբ Վահրամ Մավյանը ստեղծեց ժամանակակից հայ Սփյուռքի գեղարվեստական հանրագիտարանը: Գործ, որ միայն ինքը կարող էր անել: Իր կյանքի գործը: Եւ դրանով գրավեց միայն իրեն պատկանող պատվավոր տեղը արդի հայ գրականության անդաստանում:

ԼԵՎՈՆ ՀԱԿՈԲՋԱՆՅԱՆ

Ռուսաստանում նվազագույն աշխատավարձը 14620 ռուբլի է

Ռուսաստանի նախագահի մամուլի ծառայության հաղորդման համաձայն, նախագահ Բորիս Ելցինը հրամանագիր է հրապարակել նվազագույն աշխատավարձը 1,9 անգամ բարձրացնելու մասին: Այսպիսով, 1993 թ. դեկտեմբերի 1-ից նվազագույն աշխատավարձը սահմանվում է 14620 ռուբլի: Բարձրագույն, միջնակարգ եւ նախնական պրոֆեսիոնալ կրթության ուսանողների, բարձրագույն պրոֆեսիոնալ կրթության հաստատությունների եւ գիտահետազոտական հիմնարկների ասպիրանտների կրթաթոշակները, համապատասխան նպաստները եւ մյուս սոցիալական վճարումները 1993 թ. դեկտեմբերի 1-ից բարձրացվում են, ելնելով հիշյալ հրամանագրով սահմանվող նվազագույն աշխատավարձի չափից: Ռուսաստանի Նախարարների խորհրդին հանձնարարված է բարձրացնել բյուջետային ոլորտի աշխատողների աշխատանքի վարձատրության միասնական դրույքային ցանցի առաջին կարգի ռոճիկը: Հրամանագիրը կիրառվում է 1993 թ. դեկտեմբերի 1-ից:

ՆՏ

Նոր նաֆթա

Կոլումբիայի, Վենեսուելայի եւ Մեքսիկայի իշխանությունները վերջապես համաձայնության հանգեցին ստեղծելու մեկ ընդհանուր շուկա: Որոշվել է ազատ առեւտրական շուկայի մեկ ընդհանուր տարածք ստեղծելու նախագիծը երեք երկրների առեւտրի նախարարների մասնակցությամբ ստորագրել առաջիկա դեկտեմբերին: ԱՄՆ-ի գյուղատնտեսության նախարարի կարծիքով, այդ պայմանագիրը գործունեության մեջ դնելու համար որեւէ խանգարիչ հանգամանք չկա:

16 մարդ սառցաբեկորի վրա

Ինչպես Պոստֆակտումի թղթակցին հայտնեցին Ռուսաստանի արտակարգ իրավիճակների պետական կոմիտեում, դեկտեմբերի 4-ին ժամը 20-ին, Կրասնոդարից 165 կմ հյուսիս-արեւմուտք գտնվող Կուչուգուրի բնակավայրի շրջանում ափից պոկվել է մի սառցաբեկոր, որի վրա եղել է 16 մարդ: Դեկտեմբերի 5-ին Տեմրյուկ քաղաքի որոնողական փրկարար ջոկատը, սահմանապահ ծովայինները եւ Ազովի օդանավակայանի ուղղաթիռները կարողացել են սառցաբեկորի վրա եղած մարդկանց ափ հասցնել: Պարզվել է, որ դրանք Ուկրաինայի քաղաքացիներ են, որոնք փորձել էին մաքսային անցակետը սառույցի վրայով շրջանցել Ռուսաստանից Ղրիմ անցնելիս:

ՆՏ

Վրաստանում շարունակվում է էներգետիկ ճգնաժամը

Վրաստանի էներգետիկ ծանր ճգնաժամի կապակցությամբ Սնարքի թղթակիցը մեկնաբանությունների համար դիմեց Թբիլիսիի քաղաքապետ Նիկոլոզ Լեկիշվիլուն. «Խաշուրի մոտակա լեռնանցքում տեղի է ունեցել մեծ վթար: Որեւէ դիվերսիա չի եղել, եւ մենք նոր ենք գտել այն վայրը, որտեղ արտակարգ պատահար է տեղի ունեցել: Այժմ վերականգնողական աշխատանքներ են կատարվում բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գծում, որոնց ավարտից հետո բնակչությանը էլեկտրականություն կտրվի ըստ ժամանակացույցի»: Բացի դրանից, նշեց քաղաքապետը, մինչեւ օրս մազութ չի բերվել Թբիլիսիի ՊՇԷԿ-ի համար: Այն կբերվի մոտ օրերս: Իսկ երբ այդ երկու խնդիրները լուծվեն, առնվազն 10 օր հետո միեւնույն է ավելի կվատանա, չէ՞ որ հիմա ՊՇԷԿ-ը գործում է գազով, որն այսօր չեն ստանում բազմաթիվ արդյունաբերական օբյեկտներ եւ բնակչությունը:

Սնարք

Անվանափոխություն Կորեայում

Հարավային Կորեայի խորհրդարանի պատգամավորները առաջարկեցին ազգային անվտանգության նախագծման գործակալության անվան փոփոխության վերաբերյալ: Ինչպես երեկ հաղորդեց Ռենհափ գործակալությունը, Հարավային Կորեայի գլխավոր հատուկ գործակալությունը ամենայն հավանականությամբ այսուհետեւ կկոչվի պետական հետախուզական վարչություն:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Բիզանդ կամ՝ «Ահաւոր կանչը»

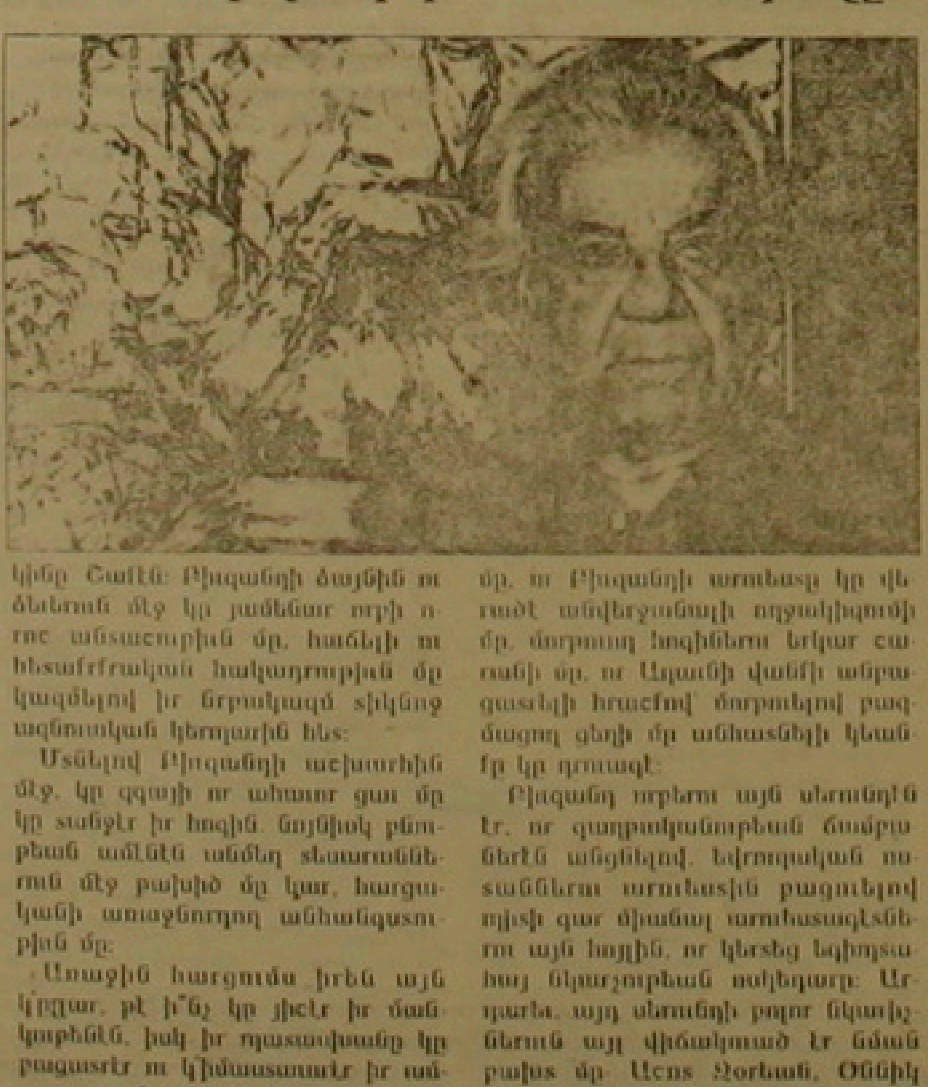

Եղնիկներու ու բնութեան հեզ բնանկարներ, գեղջիկ ու կանաչի հակադրութիւններով կենդանացած, ճիշդ ծոռ ու խոշոր աչքերով մանկամարդ աղջիկներ, երբեմն միտոնի թարախած ճնշող գոյներ եւ անձնդրութեան եղերական զգացումներ պան հանդիսացող հոգիներ. անատակ աշխարհը Բիզանդ Կոճամանեանի: Կ՚ըսուի թէ ալ չկայ Բիզանդը, յանկարծ մեկնած է այս աշխարհէն, դեռ ողջերի մաղթանք չառած բոլորէն, անաւարտ ու կիսատ խօսակցութիւններ ունէինք դեռ իրեն հետ. որո՞ւն ոլորն խօսինք, որո՞ւն հետ ոլորն զրուցենք. Եղնիկներո՞ւ, թէ՝ ճիշդ ծոռ աչքերու, որոնք իր ետին կը մնան, իր որ նկարներուն մէջ եւ որ նկարներուն նման:

Մտերմական մարդ մըն էր Բիզանդը՝ խոշոր աչքերով, եւ որ ամէն գեղարուեստին ունէր խօսելու գիծերով եւ գոյներով, քան լեզուով: Մեր բարեկամութիւնը կապակցուեցաւ մէկ մաս ու լռութեամբ շարունակուեցաւ: Բոլոր եւ անմիջական մարդ Բիզանդ, որ մը այցելեց Գահիրէի «Ալեք» տպարանի խմբագրատունը, ուր նոր պաշտօնի կոչուած էի եւ հրաւիրեց զիս իր արուեստանոցը:

— Երբ որ Կոստանդեան բաժին, կարծեցի թէ խոշոր մարմինով ու տարիքոտ մարդու մը պիտի հանդիպիմ,- ըսաւ Բիզանդ խօսակցութիւնը,- մինչդեռ, թէ երիտասարդ եւ թէ փոքրակազմ մէկը կը տեսնեմ խմբագրի աթոռին վրայ. անկեղծ խնդալով:

— **Պրն. Կոճամանեան, Դուք գո՞ւ էք. Ձեր անունը արդարացնելու պարտաւորութիւնը ունիմ, եւ այդ պարտաւորութեանը գիրծ եմ, պատասխանեցի արուեստագէտին, հպարտօրէն զինք ու նաեւ Կոճամանեան, զոյգանուն բառերէն նշանակում է մեծոյի խմբ.):**

Ահա, այսպէս սկսաւ մեր ծանօթութիւնը Բիզանդին հետ: Քանի մը օր ետք արդէն իր բնակարան-արուեստանոցն էի, յօդուած մը պատրաստելու թերթին համար, զիս կը դիմաւորէին արուեստագէտն ու իր կինը Ռաֆֆի: [illegible] ռոց անսաշուրթին մը, համեցի ու հեւաւերական հակադրութիւն մը կազմելով իր ճերմակած չիկինոց ազնուական կերպարին հետ:

Մտնելով Բիզանդի աշխարհին մէջ, կը զգայի որ ահաւոր ցաւ մը կը տանջէր իր հոգին. նոյնիսկ բնութեան ամէնէն անմեղ տեսարաններուն մէջ բախիծ մը կար, հարցական առաջնորդող անհանգստութիւն մը:

Առաջին հարցումս իրեն այն եղաւ, թէ ի՞նչ կը լսէր իր նկարներուն մէջ, իսկ իր պատասխանը կը բացատրէր ու կ՚իմաստաւորէր իր ամբողջ արուեստը.

— Կը լսեմ ահաւոր աղաղակ մը միայն. կուգի՞ սենեակին մէջ մարմինը ընտանիքիս անդամները կը մորթէին... մորթող խուժանին ձայնը մինչեւ հիմա ականջիս մէջ է... ահաւոր էր անոնց օգնութիւն աղերսող կանչը...

Այդ աղաղակը միշտ մնաց Բիզանդին արուեստին մէջ, միշտ յաւերժ անոր ամէնէն յոռ նկարներուն իսկ մէջէն ու զգացումներուն մէջ: Երբեմն միշտ չեն նման մայրերու այն աղաղակը, որ կը խեղդուի կոկորդին մէջ Մունքեան հզօրութեամբ [illegible] ուղիսի զուր միանալ արուեստագէտներու այն հոյլին, որ կերտեց Պոլսահայ նկարչութեան ոսկեդարը: Արդարեւ, այդ սերունդի բոլոր նկարիչներուն այլ վիճակուած էր նման բախտ մը. Ակոբ Զորեան, Օննիկ Աւետիսեան, Ալ. Սարուխան, Սիմոն Սամսոնեան եւ անկէ ետք Յակոբ Յակոբեան, Էտոն Քիւրդ եւ Գառզու հանգիտացան այն հայկական արուեստագէտ սերունդին, որ յայտնուեցաւ Եգիպտոսի հիւրընկալ երկինքին տակ եւ արուեստէր զգացումին մէջ:

Բիզանդ յաջողեցաւ կերտել առանձին իր սեփական աշխարհը: Իր նկարները բնականաբար են շաղախուած եւ կենդանիներով, սակայն չունին Շագալի ու երեւակային աշխարհը, այլ բնիկ, հայկական, կ՚ա-

խորքին հնարամիտ կառոյցներ ու կերպընկալ խաղեր: Քանի հասունցաւ արուեստագէտը, իր վայրի վրձինումներու անկէ երանգաւորումն, գոյներու երաժշտութեան համերգային ներդաշնակութիւն մը ստացան: Նմանութիւն չունենալով հանդերձ հայկական մանրանկարչութեան հետ, այդ վերջինին նախնականութիւնը (primitivism) զգեցան անոր կերպարներն ու բնութեան տեսարանները-անկերպարանային դէմքեր, ճիշդ ծոռ գլուխներ, մարմինը պատռուածող միայն կենդանիներ, գոյներու եւ ձեւերու ամբողջական այլազանութեամբ: Անոր ամբողջ տեսած ոչ նոր նկար մը կը տեսնէ Բիզանդին, կը կարծէ թէ արդէն ծեցի ծանօթ դէմքերն ու երանգաւորութիւնը: Սակայն միշտ կը գտնէ հանելի մը, նախնական մը անոր փորձերուն մէջ: Բիզանդ կը սիրէ սիրտամուղ գիծերուն այլաբանութեան մէջ գտնել աշխարհն ու իրերը: Իր գործերը հեքիաթին եւ անմեղութեան կը ցոլացնեն, սակայն ունին նաեւ անմիջական թաքուն մը: Շատ մը արուեստագէտներ բոլոր գոյներով, գիծերով ու խառնելով հմայքներով կ՚արտայայտեն իրենց բոլորը. Բիզանդը յոռ բոլոր մըն է, նկարելով իր անմեղ եղնիկները, սաւռակներն ու մանուկները բնութեան շատ գոյներուն մէջ, կարծէք ան կ՚ուզէ աշխարհի բոլոր գանձերուն «Ի՞նչ սիրով կ՚ուզէ ծածկել այս անմեղ էակներն ու եղծանել արդարեամբ օծուած այս բնութիւնը»:

Կ՚ուզէ խօսակցութիւն մը ունենալ կարծէ Բիզանդին հետ, չարտասանուած ու մնացած քանի մը բառեր, բայց ո՞ւր է ան. արդէն գտած է իր յաւիտենական խաղաղութիւնը իր մորթուած հարազատներուն հետ, մինչ եւ իր նկարները կը լսեն ահաւոր կանչ մը, արդարեւ եւ անմեղութեան կանչը...

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱԶԱՏԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

2025 թ. աշխարհի բնակչությունը կկազմի առնվազն 8,5 միլիարդ

2025 թ. աշխարհի բնակչությունը կկազմի առնվազն 8,5 միլիարդ մարդ, որից սպասվում է ներկայիս համեմատությամբ բնակչության 50 տոկոսով: Այս տվյալները հաղորդվեցին Ժնեւյան սեմինարում աշխարհագրական ժողովրդագրության փորձագետների համար գիտաժողովում: Մասնագետների կարծիքով, բնակչության թվի նման կտրուկ աճը առաջ կբերի խնդիրներ կապված սննդի հետ, առողջապահության եւ բնապահպանության առումով: Արդեն այժմ բնակլիմայական գործոնների եւ մարդու գործունեության հետեւանքով ամեն տարի գյուղատնտեսական շրջանառությունից դուրս է բերվում 70000 քառ. կմ հող: Առաջիկա 20 տարում կարող է անհետանալ այժմ գոյություն ունեցող կենդանատեսակների ու բուսատեսակների մեկ երրորդը: Սնարf

Ժիրինովսկին համոզված է հաղթանակում

Ռուսաստանի Լիբերալ դեմոկրատական կուսակցությունը ընտրություններին կստանա ձայների 46 տոկոսը: Այս մասին հայտնեց կուսակցության ղեկավար Վլադիմիր Ժիրինովսկին: Նրա կարծիքով «Ռուսաստանի ընտրությունը» կստանա ձայների 10 տոկոսից ոչ ավելին: Ժիրինովսկին արտահայտվեց մեծամասնական սեփականության ամրապնդման օգտին: Իսկ կադրային քաղաքականությունը «մենք կհենվենք մասնագետների վրա», հայտարարեց նա: Սնարf

Նավթը կորչում է անվճարունակության պատճառով

Նավթամթերքների սպառողների անվճարունակության պատճառով այս տարի Ռուսաստանում 20 միլիոն տոննա նավթ չի արդյունահանվել եւ օրական 56 հազար նավթահոր ստիպողական պարապուրդի մեջ են: Այս մասին հայտնեց Ռուսաստանի վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարար Յուրի Շաֆրանիկը: Շաֆրանիկը նշեց, որ նավթագործների պարտքերը կազմում են 9 տրիլիոն ռուբլի: Ինչը համարժեք է նրանց տարեկան արտադրանքի ծավալին: Նախարարի խոսքերով վճարումների դադարեցումը փաստորեն բերել է ըստ բնագավառում ներդրումների վերացմանը: Սնարf

Հունաստանի վարչապետը կոչ արեց օգնել կառավարությանը

Հունաստանի վարչապետ Անդրեաս Պապանդրեուն երկրի քաղաքական կուսակցություններին, ձեռնարկատերերին ու բոլոր բնակիչներին կոչ արեց կառավարությանն օգնել «առողջացնելու Հունաստանի տնտեսությունը»: Տնտեսական խնդիրների քննարկմանը նվիրված կառավարության նիստից հետո նա հայտարարեց, որ իրենք պետք է երկիրն, ի վերջո, ազատեն պարտքերից, որոնք քայքայում են ազգը: Նրա խոսքերով, պետական բյուջեի իսկական պակասորդը «ծնկի է բերել Հունաստանի տնտեսությունը»: Վարչապետը խիստ քննադատության ենթարկեց «Նոր ժողովրդավարություն» կուսակցության նախորդ կառավարության տնտեսական գործողությունները, որին իր Համախոհական սոցիալական շարժում կուսակցությունը պարտության մատնեց վերջերս կայացած խորհրդարանային ընտրություններում: Նրա տվյալներով, նախորդ կաբինետի կառավարման երեք տարիներին պետության պարտքերը 9 տրիլիոն դրախմայից հասել են 20 տրիլիոնի: Պապանդրեուն կոչ արեց առավել ուժգին պայքար ծավալել հարկերի վճարումից խուսափողների դեմ եւ հարկերն առավել համաչափ բաշխել: Նա ընդգծեց, որ հարկ պետք է վճարեն ոչ միայն աշխատավարձով ապրող բանվորներն ու ծառայողները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ - ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Ազատ Մանգասարյան. «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖՈՒՏԲՈԼԸ ՑԱԾՐ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ Է»

«Ազգի» հարցաթերթիկին պատասխանում են թիմերի մարզիչները:

1. Ինչպե՞ս եք գնահատում մրցաշրջան-93-ը:

2. Ի՞նչ գնահատական կարող եք տալ ձեր թիմի կույրներին:

3. Ի՞նչ առաջարկություններ եւ ցանկություններ ունեք ՀՀ ֆուտբոլային հաջորդ մրցաշրջանի առթիվ:

Մեր հարցերին այսօր պատասխանում է Աշտարակի «Քասախ» թիմի գլխավոր մարզիչ Ազատ Մանգասարյանը:

1. Ինչ խոսք, երբ այլ երկրների թիմերի խաղամակարդակները կամ նրանց խաղաոճերը եւ մյուս պայմանները համեմատենք մերի հետ, ապա ուրախանալու ոչ մի բան չկա, բայց գոնե պայմաններում էլ կարելի է անել ավելի շատ, քան անում ենք:

Մրցաշրջանի գլխավոր թերություններից առաջին հերթին կուզեի նշել անխառ ընդմիջումները, մրցավարների ու խաղացողների ցածր մակարդակը: Իմ կարծիքով, հայկական ֆուտբոլը շատ ցածր մակարդակի է: Ես կոչ եմ անում բոլոր նրանց, ովքեր կոչված են նպաստել մեր ֆուտբոլի առաջընթացին, ջանք ու եռանդ չխնայել, եւ անձնազոհ նվիրումով անել հնարավոր ամենը, որ այդ գեղեցիկ մարզաձեւը նորից իր արժանի տեղն անենա մեզանում:

2. Ես «Քասախն» ընդունել եմ մրցաշրջանի զրկել կեսից 13-րդ մրցափուլից: Թիմն ընթանում էր 9-րդ տեղում, երբ անսպասելիորեն առաջարկվեց մարզչի փոփոխություն: Հայտարարվեց, որ մարզիչը պետք է լինի Աշտարակից: Սփոփված հազար խաղացողի մարզահագուստը: Անցավ առաջին շրջանը:

Թիմի գործերը լավ չէին ընթանում: Նորից կանչեցին եւ առաջին, որ ես կարող եմ միայն փրկել թիմը բարձրագույն խմբից դուրս մնալու վտանգից: Բայց այդ ժամանակ, կարելի է ասել, արդեն թիմ չկար: Մնացել էր 3 խաղացող: Առաջնության երրորդ շրջանում, կարճ ժամանակում փաստորեն նոր թիմ ստեղծեցի (Ասլանյան, Այվազյան, Մանգասարյան, Արս. Մովսիսյան, Խաչիկյան): Մեզ հաջողվեց կանել հաղթանակ տանել ՀՄՄ ՖԻՄԱ-ի նկատմամբ: Թվում էր վերկարյան հույսեր կան, սակայն Գյումրիում «Իրլոյաքի» հետ սկզբունքային խաղում, որը նույնպես պայքարում էր ուժեղագույնների խմբում իր տեղը պահպանելու համար, խփում ենք մաքուր գոլ. գոլը, մրցավարն այն չի հաշվում, եւ մենք պարտվելով 1-2 հաշվով, կորցնում ենք բարձրագույն խմբում մնալու վերջին հնարավորությունը եւ անտրամաբար զիջում նաեւ սեփական խաղադաշտի վերջին 2 հանդիպումներում:

3. Ցանկությունս միակն է. համատեղ ջանքերով եւ ազնիվ ձեւով պայքարենք հայկական ֆուտբոլի վերելքի համար:

Հարկավոր է խիստ լինել բոլոր նրանց նկատմամբ, ովքեր խանգարում են մեր ընդհանուր առաջընթացին:

Քվեարկել «Ռուսաստանի ընտրություն» բլոկի օգտին

Աշխարհի եւ օլիմպիական խաղերի չեմպիոն անվանի մի խումբ հոկեյիստներ կոչ են արել Ռուսաստանի մարզիկ մարզուհիներին եւ մարզասերներին դեկտեմբերի 12-ին իրենց ձայնը տալ «Ռուսաստանի ընտրություն» հասարակական քաղաքական բլոկի օգտին:

Ինչպես համարում են կոչի հեղինակները, այսօր «Ռուսաստանի ընտրություն» բլոկն այն «թիմն» է, որը կարող է հաղթահարել «դժվարագույն բարեփոխումների ռեկորդային ծանրությունը»:

«Նրանք խաղարկված եւ փորձառու կազմ ունեն, գիտեն երբ եւ ինչպես անել, որպեսզի Ռուսաստանում շուտափույթ հաստատվի բարեկեցիկ եւ կայուն կյանք, որպեսզի մարզիկները զրպարտեն սպորտով, քաղաքականագետները՝ քաղաքականությամբ, որպեսզի այստեղ եւ այնտեղ լինեն միայն պրոֆեսիոնալներ, որոնք չեն դավաճանի», ասվում է հայտարարության մեջ, որը ստորագրել են Ալեքսանդր Ռագուլինը, Յուրի Լյապկինը, Եվգենի Միշակովը, Վալերի Լուտչենկոն եւ հոկեյի ուրիշ անվանի վետերաններ:

Ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության ընդառաջ

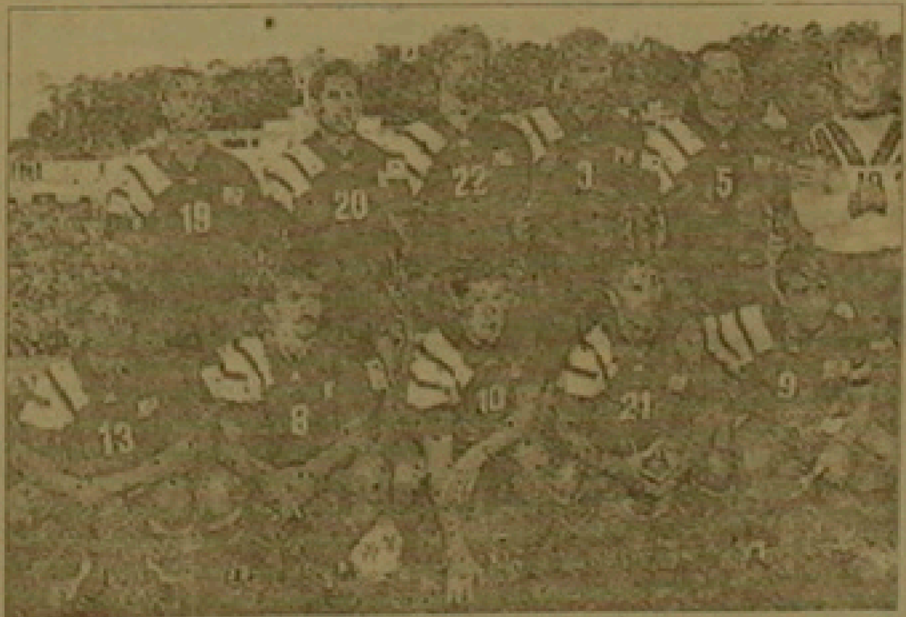

Ներկայացնում ենք մասնակիցներին.

ԱՄՆ

Մրցումների կազմակերպիչ
Տարածությունը՝ 9 529 063 կմ 2
Բնակչությունը՝ 252 800 000
Մայրաքաղաքը՝ Վաշինգտոն
Ֆուտբոլի ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1913 թ.
Միջազգային ֆեդերացիայի անդամ է 1913 թ.
Ֆուտբոլով զբաղվում են 3 189 100 մարդ:
Ակումբների թիվը՝ 5375:
Աշխարհի առաջնություններին մասնակցել է 4 անգամ: Անցկացրել է 10 խաղ, 3 հաղթանակ տարել, 7 պարտություն կրել, խփել 14, բաց թողել 29 գնդակ:

Ամենամեծ հաջողությունն աշխարհի առաջնություններում 1930 թ. կիսաեզրափակիչ, որտեղ 1:6 հաշվով զիջել է Արգենտինայի հավաքականին:

1994 թ. աշխարհի առաջնության ընտրական խաղերից ազատված էր, որպես կազմակերպիչ:

Հավաքականի ավագ մարզիչն է Վելիբոր Միլուտինովիչը (Սերբիա):

Հավաքականի կազմը՝ Ֆրիդեյլ, Մեոլա, Ագոոս, Բալբոա, Կալիգիուրի, Կլավիյո, Դուլեյ, Դոյլե, Լալաս, Չունգ, Հարկս, Հենդերսոն, Ջոնս, Մոուր, Պերեզ, Ռամոս, Հարբոր, Կլոպաս, Վերմես, Վեգերլե, Մուրեյ, Վունալդա:

Կամերունի նախագահը նորից խնդրում է վերադառնալ Ռոժե Միլլային

1990 թ. աշխարհի առաջնության հերոսներից մեկը Կամերունի հավաքականի այն ժամանակվա հարձակվող Ռոժե Միլլան ստացած բողոքիցումից հետո մտադիր է վերսկսել մարզումները Կամերունի հավաքականում աշխարհի հերթական առաջնությանը մասնակցելու համար: Երբ Կամերունի ընտրանին հաղթեց Զիմբաբվեի հավաքականին եւ ԱՄՆ-ի ուղեգիր ձեռք բերեց, Կամերունի նախագահ Պոլ Բիյան ինչպես եւ Իտալիայում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնությունից առաջ հրավիրեց Ռոժե Միլլային, խնդրելով նրան պատրաստվել մասնակցել աշխարհի առաջնությանը:

42 ամյա Ռոժե Միլլան, երբ հանդես գա ԱՄՆ-ի աշխարհի առաջնությունում, դա մեծ խրախուսություն կլինի: Հիշեցնենք, որ աշխարհի առաջնությունների, տարիքային ռեկորդը պատկանում է անգլիացի Ստենլի Մեթյուզին:

ՖԻՖԱ-ի նոր օրենքները

ՖԻՖԱ-ի պատասխանատու քարտուղար Յոզեֆ Բլատերը հայտարարեց, որ աշխարհի առաջնության առաջիկա խաղերում ՖԻՖԱ-ն մտադիր է թիմերին արտոնել 2 խաղափոխներից բացի փոխարինել նաեւ դարպասապահներին: Բլատերը հայտարարեց նաեւ, որ «ՖԻՖԱ-ն ուզում է պայքարել այն խաղացողների դեմ, ովքեր կեղծ վնասվածքներ բեմադրելով, ժամանակ են շահում եւ գցում խաղի ռիթմը: Մենք նպատակ ունենք մեջտեղ բերել մի նոր օրենք, որի համաձայն, երբ խաղացողը թեթեւ վնասվածք է ստացել, ապա նրան էլեկտրական ավտոյով դուրս բերեն խաղադաշտից, ինչպես որ կատարվում է գոլֆի խաղի ժամանակ, օգնություն ցույց տան եւ խաղադաշտ վերադառնալու համար սպասի 2,3 կամ 5 րոպե»:

Բեկենբաուերը մեկնաբան: Ֆրանց Բեկենբաուերը պայմանագիր է ստորագրել «Premiere» հեռուստաընկերության հետ, ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության խաղերը մեկնաբանելու համար:

Պոռնո-ֆուտբոլ: Ավստրիական «Վիեններ SC» թիմը ֆինանսական ճգնաժամի մեջ է: Պոռնոգրաֆիայի աստղ ու բիզնեսմեն Բեաս Ուհսենն ուզում է հովանավորել հիշյալ ակումբը պայմանով, որ վերջինիս խաղացողների մարզաշապիկների վրա գրեն իր ֆիրմայի մակնիշը:
«Վիեններ SC-ի» ղեկավարները, որ առաջարկված 430 հազար մարկի խիստ կարիք ունեն, մի քիչ շվարած են ու չգիտեն՝ ընդունե՞լ, թե ոչ այս ... առաջարկը:

Մարինոյի տունը վառված: Վերջերս Կալիֆորնիայի նահանգի Մալիբու ... քաղաքում, որը գտնվում է ... կիանոսի ափին, բռնկված հրդեհները մեծ վնասներ պատճառեցին: Այրվեց նաեւ հանրահայտ թենիսիստ Ջոն Մակինրոյի տունը:

Ալլահի շնորհիվ: Բասկետբոլի պրոֆեսիոնալ ասոցիացիայի (NBA) «Denver Nuggets» թիմի երիտասարդ խաղացող Քրիս Ջեկսոնը, որը ծնվել է քրիստոնյա, դարձել է իսլամ եւ հիմա կրում է Մահմուդ Աբդուլ Ռաուֆ անունը: Նա ... ռուստասեխությամբ հետեւում է իսլամական հոգեւորականների ամեն ... պահքերը եւ վստահ է, որ «Ալլահը» ... րեն կդարձնի ուժ եւ հաջողություն ... NBA-ում:

Սպարտակցիները «Վերդերում»: Մոսկվայի «Սպարտակի» 2 խաղացողներ Իգոր Լեդյախովը եւ Վլադիմիր ... Բեսչաստնիխը շուտով պետք է ... դես ցանե Բրեմեն քաղաքի «Վերդեր» թիմում:

Բաժինը վարում է ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

Պաոլո Ռոսսիի անհաջողությունը

Պորտուգալիայի ... հանրահայտ հարձակվող Պաոլո Ռոսսին, որն այս տարի եռանդուն էր զբաղվում եվրոպական երկրների շինարարական ... Մարսելի «Օլիմպիկի» կազմում եւ վերջերս 60 միլիոն ֆրանկով վաճառվել է Իտալիայի «Ռեջինա» թիմին, այս երկրի իր առաջին իսկ խաղում ծնկի ծանր վնասվածք ստացավ եւ պետք է վիրահատման ենթարկվի, որի պատճառով չի կարողանա խաղալ առնվազն 2-3 ամիս: Ռոսսին Իտալիայում անցկացրած 1-ին խաղում («Ֆիորենտինայի» դեմ), այնուամենայնիվ, հասցրեց դարպասը գրավել մի անգամ:

Ֆուտբոլային խաղին 250 հազար հայս

Չեմպիոնների լիգայի ամեն մի խաղի նկատմամբ հետաքրքրությունը հսկայական է:

Բրյուսելում տեղի ունեցած «Անդերլեխտ»-«Միլան» խաղին 25 հազար տեսանել ունեցող մարզադաշտի համար 150 հազար տոմսի հայտ էր ներկայացվել: Էլ ավելի մեծ էր հետաքրքրությունն աշխարհի առաջնության՝ Բելգիա-Չեխոսլովակիա ընտրական կարեւոր հանդիպման նկատմամբ:

Բելգիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան այդ խաղի համար 250 հազար տոմսի հայտ էր ստացել:

Չեմպիոնուհին հաղորդավար

Ամերիկյան հանրահայտ ABC հեռուստաընկերության հաղորդավարուհի Դոնա դե Վարոնան, ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության կազմկոմիտեի անդամ է ընտրվել: Նա 1-ին անգամ հայտնի է դարձել 1960 թ. Հռոմում տեղի ունեցած օլիմպիական խաղերում, որպես ամենաերիտասարդ մասնակիցը: Այն ժամանակ նա 13 տարեկան էր: 1964 թ. Դոնա դե Վարոնան արդեն լողի համաշխարհային 18 ռեկորդների հեղինակ էր եւ Տոկիոյում տեղի ունեցած խաղերում նվաճել էր 2 ոսկե մեդալ:

digitised by A.R.A.R.@

FREE FLIGHT

կրթական կենտրոնը հրավիրում է

բոլոր ցանկացողներին մասնակցել անգլերեն լեզվի դասընթացներին, որը կազմակերպում է Ամերիկյան համալսարանների դիմորդների, ինչպես նաեւ Անգլերեն ամբողջական գիտելիքներ ստանալ ցանկացողների համար: Ունկնդիրներին առաջարկվում են դասընթացի հետեւյալ բաժինները

1. Սկսնակների արագացված ուսուցում Beginner level
2. Լեզվի զարգացման դասընթաց Intermadiate level
3. Լեզվի կատարելագործման դասընթաց Advanced level

Դասընթացն անց է կացվում հատուկ գրականության եւ ձայներիզների միջոցով հարմարավետ սարքավորված լսարանում, ամերիկացի ուսուցիչների մասնակցությամբ: Վճարը կանխիկ կամ փոխանցումով: Ունկնդիրներին կտրվի վկայագրեր դասընթացն ավարտելու մասին:

FREE FLIGHT կրթական կենտրոնի հասցեն է՝ Երեւան, Աբովյան փող., թիվ 14, «Երեւան» հյուրանոց, 301 սենյակ, հեռ. 52.94.18

ԱՌԱԳԱՍՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

ՎճԱՐԵԼՈՎ ԱՅՍՕՐՎԱ ԳՆԵՐՈՎ, ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՍԿՍԵԼ ԲԱՐՁՐ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՂ IBM ՀԱՄԱՏԵՂԵԼԻ 386 ԵՎ 486 ՊՐՈՑԵՍՈՐՆԵՐՈՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉՆԵՐՈՎ

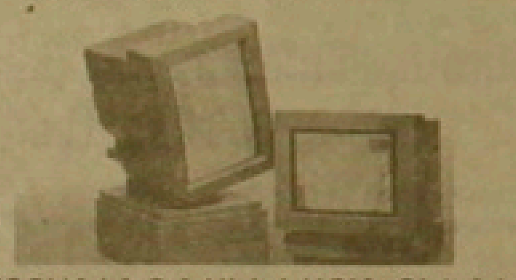

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ ԵՆՔ ՆԱԵՎ ԿԱՊԻ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԱՅԼ ՏԵՍԱԿՆԵՐ, ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՒՄ ԵՆՔ ԿԱՊԻ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

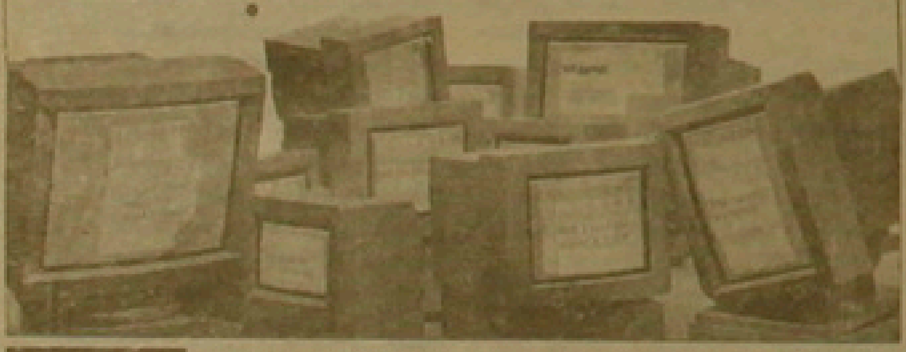

ԵՐԵՎԱՆ, ԿՈՄԻՏԱՍԻ 24, ՀԵՌԱԽՈՍ 22-27-76, 27-29-23

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԳ նախարարության մշակույթի տանը կազմակերպվում է 1994 թ.-ի ամանորյա հանդես ս/թ դեկտեմբերի 24-ից մինչեւ 1994 թ. հունվարի 10-ը: Հանդեսի ընթացքում երեխաները հնարավորություն կունենան դիտելու «Կոշկավոր կատվի եւ ճաշ Մկնիկի արկածները» ներկայացումը: Հանդեսից հետո երեխաներին կտրվեն գեղեցիկ ամանորյա նվերներ, որոնք մտնում են տոմսի արժեքի մեջ: Ընդունվում են կոլեկտիվ հայտեր:

Տեղեկությունների համար դիմել Նալբանդյան 130, ՆԳՆ մշակույթի տուն Հեռ. 56-41-47, 59-65-87

1994

ՁԵՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՀԱՍՆԻ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ ԳՏՆՎՈՂ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՑՈՒ

The ARMENIAN MONITOR

Անգլերեն լեզվով թերթն ընդունում է՝

■ Մասնավոր հայտարարություններ ֆաղաֆացիներից (առք ու վաճառք, աշխատանքի տեղավորում, զանազան ծառայություններ):
Գինը՝ 300 ռուբլի մեկ բառի համար:
■ Գովազդային հայտարարություններ բոլոր կազմակերպություններից:
Գինը՝ 120 դրամ միջին չափի հայտարարության համար:
Թերթը սահմանում է արտոնված գներ առաջին համարում իրենց հայտարարությունները տեղադրած անձանց համար:

Շտապե՛ք:

Հասցեն՝ Մաշտոցի պող. 50/23, 3-րդ հարկ («Նաիրի» կ/թ շենք): Հեռ. 56-24-97 (զանգահարել ժամը 14.00-19.00):

Դեկտեմբերի 13-ից եւ ամեն երկուշաբթի

«ՎԻՍՄ»

Կալինինգրադի ստրախսական ընկերությունը կազմակերպում է ուղիղ չվերթ

ԵՐԵՒԱՆ-ԿԱԼԻՆԻՆԳՐԱԴ-ԵՐԵՒԱՆ

Ուղերը կատարվում է Տու-154 բեռնա-ուղեւորատար ինքնաթիռով «Զվարթնոց» օդանավակայանից:

☏ 53-70-60, 77-84-25

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ

Բնակչությունից եւ իրավաբանական անձանցից ընդունում է ավանդներ եւ դեպոզիտներ 3-6 ԱՄՍՈՎ եւ վճարում է տոկոսներ հետեւյալ պայմաններով.
դրամով կամ Ռուսաստանի 1993 թ. ռուբլով
1 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 15 %
3 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 45 %
6 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 100 %
տարադրամով
(ամերիկ. դոլար, գերմանական մարկ)
ԱՄՍԱԿԱՆ 5 %
Դիմել մեզ Երեւանի հետեւյալ հասցեներով

Հանրապետության 67, հեռ. 56-51-07
«Անի» հյուրանոց, 507, 514 սենյակներ, հեռ. 59-45-09, 56-49-30
Չեխով 23, հեռ. 46-25-27
Սարեալ Բաղրամյան 79, հեռ. 27-05-16

PUBLISET.

ՏԷՀՀԽ-Ի ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Սիրելի հայրենակիցներ. Ձեզ տրված է հիանալի հնարավորություն անցկացնելու Ծննդյան օրերը Սիրիայի Հալեպ քաղաքում: Ուղեւորության ընթացքում դուք մասնակից կլինեք Ծննդյան օրերի ճաշկերույթին, որտեղ Ձեզ սպասում են համեղ անակնկալներ: Ուղեւորությունը տեղի է ունենալու դեկտեմբերի 25-ից հունվարի 7-ը 1994 թ.:

ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ

ուղիղ չվերթով դեկտեմբերի 14-ին եւ 28-ին:

Ցանկացողները կարող են դիմել հետեւյալ հասցեով.

Երեւան, «Էրեբունի» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ՝ 22, 27, 28, 41, կամ զանգահարել 56-04-80, 56-06-35, 58-76-26 եւ 58-06-69

Լրատվի Հատ

Դուշանբեն նմանվում է Երեւանին

Վերջին օրերին Դուշանբեն դարձել է հերթերի եւ երկար հերթերի քաղաք: Պաշտոնական տվյալներով չի գործում քաղաքի ուղեւորատար տրանսպորտի մոտ կեսը: Երկար հերթեր են կուտակվում հացի խանութների մոտ, որոնց մոտ 40 տոկոսը չի ստանում անհրաժեշտ քանակը: Առաջին անհրաժեշտության ապրանքների աստղաբաշխական գները պայմանավորված են փողերի փոխանակման իրարանցումով: Պետական պաշտոնյաները, որոնք գերադասեցին անհայտ մնալ, գնահատելով հանրապետության իրավիճակը, հնարավոր են ցիպալական պայթյունի տագնապ հայտնեցին:

Սնարֆ

Հունգարիայում կարգելվի հողի վաճառքը օտարերկրացիներին

Հունգարիայի կառավարությունը հավանություն է տվել այն օրինագծին, որի համաձայն հողի վաճառքն օտարերկրացիներին արգելվում է, իսկ Հունգարիայի քաղաքացիները եւ տեղական ընկերությունները կարող են ձեռք բերել մինչեւ 300 հեկտար վարելահող, հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը՝ վկայակոչելով երկրի հողագործության նախարար Յանոշ Սաբոյին: Սակայն օտարերկրացիները կարող են հողատեր դառնալ, եթե նրանք այն ժառանգել են կամ եթե անցյալում նրանց սեփականազրկման դիմաց փոխհատուցում է տրված: Սահմանափակվել են նաեւ հողն օտարերկրացիներին վարձակալման տալու հնարավորությունները. սահմանվում են թույլտվության գործողության որոշակի ժամկետ եւ հողամասի չափը (մինչեւ 500 հեկտար): Ինչ վերաբերում է տեղացի ֆիզիկական կամ իրավական անձանց, առաջարկվում է վարձակալման երկու տարբերակ. առաջինն առանց սահմանափակումների է, իսկ երկրորդով նախատեսվում է 500 հեկտար անհատ հողատերերի եւ 2500 հեկտար՝ ընկերությունների համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ

Վրաստանում մտցվում է քարտային համակարգ

Դեկտեմբերի 9-ից Վրաստանում մտցվում է հացի քարտային համակարգ: Այդ մասին հայտնեց Թբիլիսիի քաղաքապետ Նիկոլոզ Լեկիշվիլին: Քաղաքապետի կարծիքով, քաղաքի ղեկավարությանը դիմակայում է հացի մաֆիան, որը շահագրգռված չէ հացի յափշտակված բաշխմամբ: Ինչպես հայտնեց Լեկիշվիլին, հիմա մաֆիական կառույցները չեն կարողանա գործառնություններ իրականացնել: Այսուհետեւ թխված հացի քանակի զեղծումներն անհնար կդառնան, քանզի դա կդրվի բնակչության վերահսկողության տակ, որն ամեն օր պետք է ստանա մեկ շնչի հաշվով 300 գրամ: Հերթերից խուսափելու համար բնակչության մի մասը հաց կստանա զույգ, մյուս մասը՝ կենտ օրերին: Բացի դրանից, այս շաբաթ ամեն ոք կկարողանա ստանալ 3 կգ ալյուր:

Սնարֆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամենացածր գներով առաջարկվում են կոշտ տուփերով RICHMAN, MALIMBO, DUNSTON բարձրորակ ամերիկյան ծխախոտների մեծածախ խմբաքանակներ

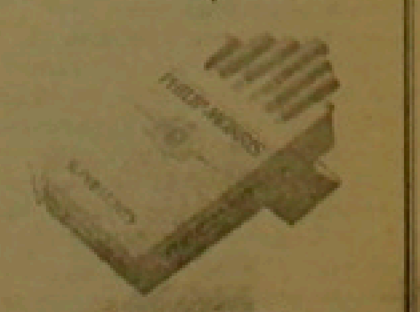

Հեռ. 52-27-55

ԷԶ կառավարության «Պարբերական» հրատ. տպարան. Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69148. Տպաքանակ 25 000. Ծավալ 1691 Ստորագրված է տպագրության 8. 12. 1993

digitised by A.R.A.R.@